

Naš časopis, glasilo Občinske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva občine Vrhnika, ureja uredniški odbor: Drago Debeljak, Tanja Hrovatin (odgovorni urednik), Franc Petelin (tehnični urednik), Rafael Jaklič, Miloš Mauri, Smiljan Ogorelec, Janez Pečar, Franc Fortuna in Janez Znidaršič. Naslov uredništva: OK SZDL, Cankarjev trg 6, Vrhnika. Tisk tiskarna Kresija, 61000 Ljubljana, Adamič-Lundrov na-brežje 2.

NAŠ ČASOPIS

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE VRHNIKA

Leto 3

Številka 24

Januar
Februar 1976

KJE NAS ČAKAJO OSNOVNE NALOGE DANES, DA BI BILI JUTRI V NAŠEM DELU UČINKOVITEJŠI?

Premiki v delovanju SZDL

Skoraj leto dni je minilo od prejema statuta SZDL Slovenije, nekaj manj od sprejema pravil krajevnih in občinske organizacije SZDL. Ker smo se na preobrazbo socialistične zveze pripravljali skupaj pet let, nismo s sprejemom teh dokumentov samo formalno potrdili spoznane nujnosti organizacijske preobrazbe, ki so jih narekovala izkušnje iz prakse, zato ni preuranjeno ocenjevati dosežene premike pri delovanju socialistične zveze v naši občini.

Ocena uspešnosti organizacijske in kadrovske preobrazbe krajevnih in občinske organizacije SZDL v naši občini bo predmet obravnave na prihodnji seji občinske konference SZDL Vrhnika, zato v njej ne moremo razpravljati celovito. omejimo se lahko samo na nekaj splošnih ugotovitev:

- še vedno nas pesti ozka aktivistična baza
- nismo še vzpostavili vseh oblik organiziranja in delovanja organizacij SZDL v krajevnih skupnostih in v občini
- še vedno ne delujemo skladno z delegatskim principom organiziranja in delovanja organizacij SZDL

- SZDL kot najširša, demokratična organizacija vseh delovnih ljudi in občanov in njihovih organiziranih socialističnih sil v vseh središnih in razumljena kot „frontna organizacija“ in zato tudi v praksi ne deluje frontno in ni učinkovita.
- idejnopolično izobraževanje še vedno ni sestavni del našega družbenopolitičnega dela, ni načrtno in ni dolgoročno.

Vsi vemo, da preobrazbe ni mogoče doseči čez noč. Toliko težje je z miselnimi preokreti v glavah ljudi. Pa vendar, kljub temu, da se zavedamo dolgoročnosti nalog na tem področju, nujnosti nenehnega prilagajanja novim spoznanjem, izkušnjam in potrebam, z doseženimi premiki ne moremo biti zadovoljni.

Prav zato, ker nismo usposobljeni, organizacijsko in kadrovske, da bi uresničili ustavno opredeljeno funkcijo SZDL, da bi SZDL resnično postala razgibana sredina, v kateri se dogovarjamo o vseh vprašanjih, pa naj gre za interes posameznika ali za širši družbeni interes, imamo tudi toliko težav in pripomb na delovanje delegacij, oziroma na učinkovitost delegatskega sistema. Zavedati se moramo, da so družbenopolitične organizacije, še posebej pa SZDL, dolžne ustvarjati in zagotavljati pogoje za delovanje delegatskega sistema oziroma delegacij in delegatov. Zavedati se moramo, da kolikor močnejše, sposobnejše, aktivnejše in povezane bodo ob vodilni vlogi

ZK vse zavestne sile družbe, zlasti vse družbenopolitične organizacije, delegacije in delegati, toliko bolj bo ta boj uspešen in učinkovit.

Zato je naša naloga, da vzpostavitev vseh oblik organiziranja in delovanja organizacij SZDL ne pomeni zgolj uresničitev dogovorjenega, temveč predvsem nujnost zato, da bomo kot delovni ljudje in občani, kot samoupravljalci lahko uveljavili svoje ustavne pravice in seveda tudi dolžnosti.

Zato moramo s svojim delom zagotoviti čimbolj samoupravno, demokratično življenje v sleherni temeljni samoupravni skupnosti, da bi na ta način mogli delovni ljudje, pred vsemi pomembnimi odločitvami s kar največjo možno neposredno udeležbo vseh zainteresiranih, samoupravno izoblikovati svoje interese, potrebe in stališča ter napotila za delo delegacije. Vedno znova je treba imeti pred očmi, da je samoupravna odločitev dogovor delovnih ljudi in da je delegacija mehanizem, sredstvo, da do dogovora pride.

Nam pa se dogaja, da z delom zaključimo, ko izvolimo delegacijo, jadikujemo, da nihče ne prisluhne interesu delovnih ljudi; nasploh kritiziramo delegatski sistem, pozabimo pa se vprašati, kako mi, kot samoupravljalci, izpolnujemo svoje dolžnosti do samoupravne socialistične skupnosti. Tako je veliko delegatsko oblikovanih vprašanj v bistvu vprašanj posameznika, delegatsko oblikovanih stališč in dogovorov v bistvu dogovorov posameznikov in tako dalje. Ko takšno stanje ugotovimo, ko nesporno tej ugotovitvi dodamo še tisto, da niso krivi delegati, niti ni kriva delegatska skupščina, je ta krivec SZDL. In zopet pri tem pozabimo, kdo in kaj ta SZDL je. Da je SZDL delovni človek, tisti ki dela v TOZD, tisti, ki živi v krajevni skupnosti, tisti, ki v prostem času ribari, ali igra nogomet, tisti, ki je povezan in deluje v ostalih družbenopolitičnih in družbenih organizacijah itd. Da SZDL brez človeka ni, da je SZDL učinkovita ali ne-učinkovita glede na aktivnost in prisotnost tega človeka in da SZDL ni niti njen predsednik, ali

sekretar, ampak da smo to mi vsi.

Zanimivo je tudi to, da vsakokrat, kadar ugotovljamo pomanjkljivosti našega načina delovanja, vedno kot rdeča nit stoji pred nami ugotovitev, da je premajhna širina samoupravnega organiziranja delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnostih ovira za široko organizirano socialistično zvezo v krajevni skupnosti in obratno.

Zato bi morali preseči ugotovitve in jih povsod takoj zamenjati z načrtno zavestno organizirano akcijo širjenja oblik našega samoupravnega in družbenopolitičnega delovanja.

To mora v krajevni organizaciji SZDL pomeniti, da poleg izvršnega odbora oblikujemo še druge oblike delovanja – sekcije, koordinacijske odbore itd. To pomeni pa tudi nalogo, da v njih niso isti aktivisti kot v izvršnem odboru. To pa tudi zagotavlja, da bomo s širitvijo baze aktivistov razširili možnosti vključevanja še drugih. Podobno moramo tudi v krajevni skupnosti poskrbeti, da ne bo 5.000 ljudi preko 35 delegatov samoupravno oblikovalo stališča (saj nimamo niti dvorane, v katero bi spravili vsaj polovico teh ljudi). Skratka delegatski sistem nas zavezuje. Od tega koliko ga bomo vzeli kot našo dolžnost zavisí tudi učinkovitost naše akcije.

Mika Verbič

Položaj kmečkih žena

Svet za družbenoekonomsko in politična vprašanja žensk pri OK SZDL je na zadnji razširjeni seji poglobljeno in temeljiteje obravnaval položaj kmečkih žena – proizvajalk v naši občini. Med ostalimi ugotovitvami se nam zdi še izredno pomembna ta, da je položaj kmečke žene – proizvajalke pri nas še posebno težak, saj ta kmečka žena ni samo gospodinja, kmečka proizvajalka, žena, mati, temveč v večini primerov tudi delavka v svoji delovni organizaciji.

Pred 8. marcem

Približujemo se 8. marcu, mednarodnemu dnevu žena, ki pa žal v zadnjih letih vse bolj izgublja svoj prvotni revolucionarni značaj in se vse bolj nagiba v pravo nasprotje – vsesplošno praznovanje z opuščanjem dela, dragim obdarovanjem v delovnih organizacijah in drugim. Vse manjkrat pa naletimo tega dne na deloven razgovor o družbenem položaju žensk in problemih, ki jih je treba hitreje reševati. Tudi na tak način lahko proslavimo ta praznik svečano z organiziranim srečanjem proizvajalk – upravljal, partizanskih mater, internirank, bork, aktivistk NOV, seveda popestrjeno s kulturnimi prireditvami.

Sredstva namenjena za drago praznovanje pa raje namenimo za eno od naslednjih akcij:

- nakup aparatov za preventivno odkrivanje raka
- razširitev delovnih in varstvenih kapacitet demonstracijsko eksperimentalnega centra za dnevno varstvo in delovno usposabljanje duševno prizadete mladine.

Vsem našim materam, babicam, sestram – vsem našim zaposlenim ženam – iskrene čestitke ob njihovem prazniku!

UREDNIŠTVO

Ob slovenskem kulturnem prazniku

Josip Vidmar je v svojem eseu o dr. Francetu Prešernu zapisal:

„Prešernov stih in njegova beseda sta sestavni del ozračja v katerem živi slovenski človek; prešla sta mu v dnevni govor, v trajno duhovno last in, če hoče naš človek Prešerna občutiti polno in živo, mu je potreben napor ali nekakšna zatopitev v to edinstveno osebnost.“

Prešernovo srce, ki je v življenju okusilo vse muke, razočaranja, nesreče in obup je bilo sposobno čutiti tudi veselje in se je znalo smeja ti vsemu, se radostiti s smehljajem duhovite domiselnosti. Vsa ta razpoloženja, od tragike do razbrzdane objesnosti, so zajeta v njegovem delu, ki vsebuje lahke, šaljive, posmehljive, sramotilne, resnobne, sentimentalne, otožne, resignirane, obupane in smrtno turobne pesmi. Njegove najbridkeje izpovedi so nastajale hkrati z najbolj hudomušnimi enako prepričljivo in zapete iz živega občutka. Prav ta čustvena mnogostranost v njegovi nobeni pesniški izpovedi ne ustvarja nedolčnosti in neenotnosti, vnaša v njegovo delo svojstveno mnogolikost in pestrost.

Pesnikova domišljija in nenavadna logična moč, ki se javlja v raznih stopnjah in pa umnost zanesljivo obvladata njegovo fantazijo. Samo s pomočjo te moči je lahko Prešeren ustvaril umotvor, kakšen je Sonetni venec. Vsa naša domišljija ne zadostuje, da bi lahko ponazorili čudovite prizore boja misli in čustev, ki jih zajema ta spev.

V svoji razvojni poti pa pesnik ostaja v vseh fazah ves čas zvest samemu sebi in prav to ga označuje kot velikega lirika. Njegova lirična pesem ima največkrat obliko ogovarjanja. Poleg svojih izvoljenk nagovarja pesnik tudi pokojna prijatelja, svojo mladost, svoje srce.

Če komu velja Župančičev stih „To srce ustvarjeno je za ljubezen“ je to prav gotovo Prešeren, saj pozna ljubezen v vseh njenih oblikah. In prav ta ljubezen predstavlja vrh Prešernove poezije. Čustvo je pri Prešernu potresljivo saj predstavlja čudovito podobo popolne predaje močem, ki se morejo roditi le v človeškem srcu. Le redki pa so ljudje, ki so zmožni take ljubezni in Prešeren je edinstveni ljubimec, saj je njegovo čustvo prirodno in vzneseno, on sam pa pretresljivo premagan in vdan v svojo ljubavno usodo.

Prav tako pa v Prešernovih čustvih zavzema važno mesto ljubezen do domovine, ki ima prav tako pečat njegove velike osebnosti. V razmišljanju o usodi Slovenstva se v njegovih pesmih pogosto pojavlja beseda „čast“ in prav ta razodeva eno sestavino njegovega čustva, ki je – izrecno ljubeča, nežna in obenem ganljiva bolečina ali žalost nad usodo domovine. Pesnik je globoko veroval v svoj narod in je storil za njegovo usodo vse, kar je s svojimi močmi mogel storiti. Veroval je v človeštvo, v življenje, v vse, kar jasne „noč temno, ki tare duha“. Prav gotovo je imel v mislih to vero, ko je predlagal na svoj grob napis:

Tukaj počiva
France Prešeren,
nejeveren
in vendar veren.

Vloga, položaj in sestava IS SO Vrhnika

O funkciji izvršnega sveta in njegovem mestu v novem družbenopolitičnem sistemu danes vse pogosteje razpravljamo, pa najsi je to v teoretičnem ali praktičnem pogledu.

Skupen cilj vseh teh razprav in prizadevanj je prav gotovo v tem, da se podrobno spozna izvršna funkcija v novem oblikovanju ustavnega sistema in da se zagotovi skladen razvoj delegatskih odnosov, od temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, od občine do federacije, ki zrcalijo celovito preobrazbo družbe in odnosov v njej na temelju nove ustave.

Funkcija izvršnega sveta je sedaj zasnovana tako, da lahko odraža razredno socialne interese delavskega razreda in vseh delovnih ljudi pri uresničevanju samoupravljanja v občini.

Z ustavo je dodeljena izvršna funkcija v občini izvršnemu svetu kot kolegijskemu organu, ki ga voli skupščina in je njej odgovoren za stanje v občini — to je za izvajanje politike in predpisov ter drugih aktov skupščine.

Izvršni svet SO Vrhnika deluje v skladu z načeli ustave zlasti na naslednjih področjih:

- predlaga politiko in splošne akte skupščini,
- spremlja stanje v občini ter izvajanja splošne politike ter aktov skupščine,
- usklajevanje in usmerjanje dela upravnega organa,

— opravi izvršnega sveta, ki mu jih nalaga občinska skupščina v mejah svojih pravic in dolžnosti.

Za uspešno reševanje vseh teh problemov je izvršni svet ustanovil odbore, sestavljene iz predstavnikov gospodarstva in krajevnih skupnosti, ki skupno pripravljajo predloge in stališča za posamezne probleme.

Drugo pomembno področje dela je izvrševanje funkcij in nalog, ki so v pristojnosti izvršnega sveta kot podedovane naloge svetov in komisij, kot organov občinske skupščine.

Izvršni svet Skupščine občine Vrhnika se je na dosedanjih 47 sejah srečeval tudi s problematiko kadrovskega vprašanja, ki v izvršnem svetu ni bila dovolj obravnavana. Kadrovske problemi so vzrok, da se izvršni svet ne more dovolj poglobiti v nekatere naloge, ki zahtevajo še posebno pozornost in to predvsem:

- naloge s področja skupne in splošne porabe,
- naloge s področja občinske skupščine in njenih organov,
- naloge, ki izhajajo iz infrastrukturne dejavnosti,
- naloge s področja gospodarstva.

V nadaljnjem sodelovanju s samoupravnimi skupnostmi na področju gospodarstva je potrebno navezati tesnejše stike, ki naj skupno z izvršnim svetom oblikujejo program dela in svoje naloge. Še

važnejša pa je ta povezava z novo ustanovljenimi samoupravnimi skupnostmi, katere se morajo čimprej vključiti v delovanje kot del celote, povezujoč se z delegatskim sistemom.

Vse te naloge in skoraj dveletno delovanje izvršnega sveta pa nam nedvomno kažejo, da je treba za kvalitetno delovanje oziroma opravljanje nalog kadrovske politike izvršni svet kadrovske izpopolniti.

Ob oblikovanju izvršnih svetov je pravladovalo mnenje, da naj bodo ti organi maloštevilni in tako operativnejši. Vendar pa je dosedanje delo pokazalo nekatere pomanjkljivosti takega oblikovanja, saj so nekateri člani izvršnega sveta zato izredno obremenjeni. Trenutno stanje je takšno, da več kot polovica članov izvršnega sveta opravlja to funkcijo neprofesionalno.

Stremeti moramo tudi za tem, da bi bil izvršni svet sestavljen tako, da so v njem zastopana področja delovanja upravnih organov, ki pretežno izvršujejo le določene zakonitosti na eni strani, na drugi strani pa iz članov izvršnega sveta iz vrst družbenih dejavnosti ter gospodarstva. Ta povezava je nujna, saj bo le tako izvršni svet uspešnejše deloval in se vključeval v izvršne funkcije po novih ustavnih načelih.

ing. Marjan Krmavner

OBČINSKA KONFERENCA SZDL

ŽIRIJA ZA PODELJEVANJE PRIZNANJ OF

RAZPISUJE

za leto 1976 srebrna priznanja OF posameznikom in temeljnim samoupravnim organizacijam in skupnostim, družbenopolitičnim organizacijam, društvom in drugim organizacijam.

Priznanja lahko prejmejo občani, družbenopolitične in delovne organizacije, samoupravne interesne skupnosti, krajevne skupnosti, društva, ki s svojim nesebičnim delom in prizadevanji prispevajo k razvijanju in krepitvi samoupravnih socialističnih družbenih odnosov.

Predlagatelji so lahko posamezniki in organizacije, predloge pa sprejema žirija za podeljevanje priznanj OF pri občinski konferenci SZDL Vrhnika, Cankarjev trg 8, do vključno 15. marca 1976.

Vse predlagatelje obveščamo, da je to edini objavljeni razpis in jih o tem ne bomo še posebej obveščali!

Letne skupščine OO sindikata

Tako kot drugod v Sloveniji bodo januarja tudi v naši občini letne skupščine osnovnih organizacij sindikata. Na teh bodo člani sindikata obravnavali oziroma ocenili zlasti:

— kaj je osnovna organizacija sindikata storila pri napredku samoupravljanja,

— kako je osnovna organizacija sindikata opravila svoje naloge v akciji za stabilizacijo,

— koliko je osnovna organizacija sindikata uresničila svojo vlogo pri sprejemanju, obravnavanju in sklepanju družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov o razporejanju in delitvi dohodka, o skupni porabi, o štipendiranju, o združevanju dela in sredstev in o drugih zadevah,

— kako je osnovna organizacija sindikata sodelovala pri obravnavanju in sprejemanju notranjih splošnih aktov,

— kaj je osnovna organizacija sindikata ukrenila, da bi zagotovila dobro delovanje delegacij in delegatov v zboru združenega dela občinske skupščine, v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti in v drugih delegatsko sestavljenih organih,

— kako je osnovna organizacija sindikata uresničevala svojo vlogo o kadrovske politiki,

— kaj je osnovna organizacija sindikata storila za izobraževanje, usposabljanje in obveščanje delavcev,

— kakšno je bilo sodelovanje osnovne organizacije sindikata z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami, delavskim svetom in z organi samoupravne delavske kontrole,

— kako so delovale sindikalne skupine, izvršni in nadzorni odbor

ter drugi organi osnovne organizacije sindikata,

— kaj je osnovno organizacijo oviralo pri uresničevanju nalog in kaj je bilo storjenega za odpravo teh ovir.

Na letni skupščini bodo osnovne organizacije tudi načrtovale naloge za leto 1976. Izhodišče za načrtovanje sindikalnih nalog so tudi za leto 1976 sklepi 8. kongresa Zveze sindikatov Slovenije s posebnim poudarkom na:

— uresničevanju ustavne vsebine samoupravljanja,

— združevanju dela in sredstev,

— gospodarski stabilizaciji,

— zagotovitvi takega načina delitve osebnih dohodkov, da bo v največji možni meri uresničeno

ustavno načelo delitve po delu,

— uresničitvi potrebnih političnih in drugih pogojev za dobro delovanje delegacij in delegatov v skupščini družbenopolitičnih, krajevnih in samoupravnih interesnih skupnosti,

— ljudski obrambi,

— uresničitvi množičnega izobraževanja in usposabljanja samoupravljalcev,

— dopolnitvi notranjih samoupravnih aktov glede na ureditev, ki bo predvidena v zakonu o združenem delu, zakonu o planiranju in v drugih sistemskih zakonih,

— aktivni vlogi osnovne organizacije sindikata v pripravljanju in sklepanju družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov,

— socialni varnostni in zaščitni delavcev,

— reševanje stanovanjskih problemov delavcev in drugih najbolj perečih vprašanj in problemih članstva.

F.F.

OSNOVNA ORGANIZACIJA ZK V TOZD IUUV JE GIBALNA SILA NAPREDKA

Razširiti aktivnost

O delovanju komunistov kot aktivistov na različnih področjih smo na letni konferenci ZK TOZD Usnjarna veliko govorili in še posebej poudarili naloge in vlogo članov ZK. Ugotovili smo, da komunisti ne smemo biti zadovoljni z aktivnostjo v lastnih vrstah, temveč se mora aktivnost ZK potrjevati v neprestanem bogatenju družbenopolitičnega življenja. Komunisti naj bodo gibalna sila in vzor vsem ostalim tudi v krajevni skupnosti, kjer živijo. Pri oceni delovanja komunistov v preteklem obdobju smo na konferenci ugotovili, da nekateri komunisti niso pokazali dovolj aktivnosti. Za aktivno vlogo in izpolnjevanje nalog morajo biti člani ZK primerno usposobljeni, zato smo prav temu področju dela na konferenci posvetili veliko pozornost. Marksistično izobraževanje in usposabljanje je še zlasti pomembno za mladino in delavce, zato moramo ponovno uveljaviti posamezne oblike izobraževanja komunistov. Predlagali smo, da ponovno organiziramo študijske sestanke, seminarje ter pošljemo nekatere komuniste v partijsko šolo, zlasti pa je nujno med komunisti uveljaviti samoizobraževanje.

Govorili smo tudi o akcijah OO ZK in poudarili, da je kritičen in ustvarjalen pristop k problemom pogoj za enotnost in napredno dejavnost članov ZK. Sklenili smo, da bomo v OO uveljavili prakso, v kateri bomo sprejete sklepe in stališča v organizaciji ZK sproti in ustvarjalno spreminjali v naloge in akcije.

Člani ZK morajo sproti ocenjevati idejnopolične razmere v svojem okolju ter sproti reagirati na aktualne družbene, gospodarske, idejnopolične in druge pereče probleme. Le tako bi OO postala glavna opora vsem naprednim silam in dejavnikom pri graditvi samoupravnih socialističnih odnosov. OO pa mora zato sproti obveščati svoje člane o zunanje-

političnih in notranjopolitičnih dogajanjih ter sproti ocenjevati razmere v katerih deluje.

OO mora analizirati in ocenjevati učinkovitost ter obseg družbenopolitične dejavnosti svojih članov. Zato je bil tudi sprejet sklep, da mora biti vsak član ZK tudi aktivist sindikata, SZDL in drugih družbenopolitičnih organizacij, ki jih SZDL povezuje v enotno fronto. V preverjanju sleherne- ga člana mora OO ZK pokazati na tiste, ki ne soglašajo s kongresnimi dokumenti in drugimi sklepi in ki jim je bolj pri srcu dogmatska usmeritev ali pa tehnokratsko obnašanje v nasprotovanju političnemu delu ZK. Komunisti se bodo lahko uprli takim težnjam posameznikov ali skupin le z nenehnim

razvijanjem idejnega boja in polemike na marksističnih in samoupravnih stališčih. OO bo le tako sposobna odpraviti pojav malomeščanskega liberalizma, dogmatizma, informbirojevščine ter drugih, samoupravnemu socializmu nasprotnih teženj. Zato je izrednega pomena naloga, ki jo je sprejela OO, da bo skrbela za takšno dejavnost svojih članov, ki je usmerjena v doselna uresničevanja sklepov X. kongresa ZKJ in pisma tovariša Tita.

Sprejet je bil tudi sklep, da mora OO s svojim idejnopoličnim delom ter dejavnostjo članov ZK v drugih družbenopolitičnih organizacijah zagotoviti pogoje in možnosti za stalen dotok novih članov. Skrb za sprejem novih članov mora biti trajna naloga članov OO.

Vodstvo in člani OO morajo uveljaviti takšne oblike in metode organiziranega delovanja, ki bodo onemogočile dejavnost protisocialističnih elementov in ki bodo prispevale k večji učinkovitosti ZK. Zato je treba poleg sestankov OO razvijati tudi druge oblike in načine aktiviranja komunistov ob posameznih perečih vprašanjih. Posebno budnost in učinkovitost članov ZK terjajo pojavi, ki so naperjeni proti samoupravljanju, proti enotnosti ZK in proti naši neuvrščeni politiki.

Komunisti morajo tudi izbirati najustreznejše načine za zagotavljanje racionalnejše samoupravne kadrovske politike, tako kot je opredeljeno v kongresnih dokumentih in pismu tovariša Tita. OO je tista, ki mora razpravljati in ocenjevati delo kandidatov za vodilna in vodstvena mesta.

Za uveljavljanje OO kot teme-

ljnega revolucionarnega dejavnika pa nosi veliko odgovornost občinski komite ZK. Ta mora razviti enotno in pravočasno dejavnost članstva v OO ob vseh pomembnih političnih vprašanjih, prav tako pa mora nuditi tudi vso pomoč pri odpravljanju pomanjkljivosti, ki se pokažejo v njihovem delu.

Pejić Tomislav

Sprejeli so delovni načrt

23. januarja je bila prva letna skupščina osnovne organizacije sindikata TOZD – Usnjarna Vrhnika.

Člani sindikata so pregledali svoje delo v preteklem letu, ga kritično ocenili in sprejeli delovni načrt za letošnje leto v katerem je poudarjeno, da mora biti delovanje sindikalnih organizacij in organov načrtno in ne kampanjsko. Naloge, ki so si jih zastavili, so planirane za daljše časovno obdobje in jih bo treba še sproti dopolnjevati. Vse te planirane akcije, ki stoje pred sindikalno organizacijo, pa morajo roditi konkretne rezultate dela.

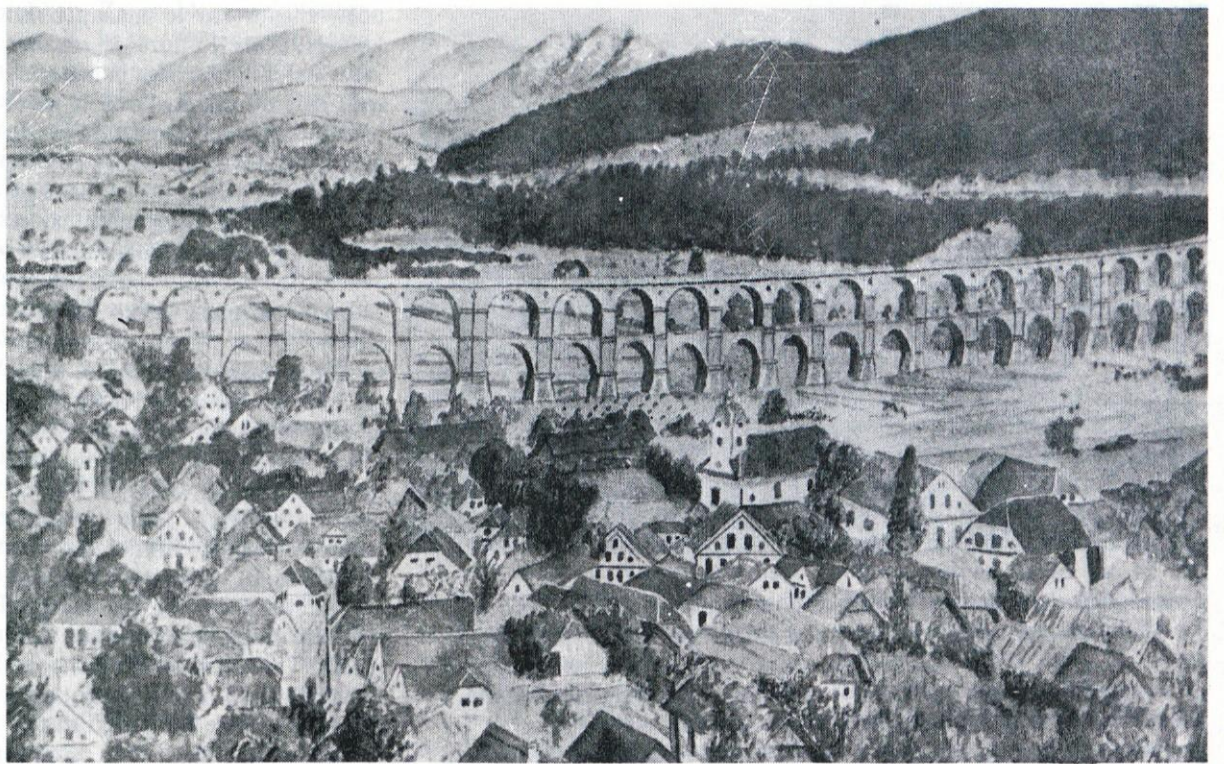
Najpomembnejše akcije, ki se nanašajo na uresničevanje ustavne vsebine so ustanavljanje večjega števila TOZD, zagotavljanje podatkov za nemoteno delovanje samoupravne delavske kontrole. Na področju stabilizacije je najpomembnejše dosledno izvajanje nalog zastavljenih z akcijskimi programi celotne OZD, povečanje produktivnosti dela, povečanje kvalitete izdelkov, racionalnejše izkoriščanje surovin, delovnega časa, vse to pa bo vplivalo na povečanje izvoza.

Prav tako bo OO sindikata dajala pobudo za morebitne spremembe neustreznih določil samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, sodelovala pri sprejemanju samoupravnih sporazumov na tem področju ter

skrbela za dosledno uresničevanje teh v praksi. OO sindikata se mora zavzeti za tak način delitve osebnih dohodkov, ki bo v največji možni meri uresničeval ustavno načelo nagrajevanja po delu.

Naloga sindikata je tudi sodelovanje s štabom za civilno zaščito in odborom za samozaščito v TOZD ter krepitev socialistične zavesti in obrambne sposobnosti vseh članov kolektiva. Prav tako mora sodelovati pri vključevanju in sodelovanju s SZDL in sveti v krajevni skupnosti.

Prisotni člani so pregledali in kritično ocenili svoj odnos do dela, konkretne delovne pogoje, prav tako pa tudi možnosti rekreacije in letovanja, ki jih nudi njihova delovna organizacija.

Mladi lahko vidijo kakšna je bila Borovnica, ko je imela še viadukt. Starejši pa si bodo s to sliko obudili spomin na svoja mlada leta, ki so jih preživel v tem kraju.

O DELU KRAJEVNE ORGANIZACIJE SZDL BOROVNICA

Čim več ljudi pritegniti k aktivnemu sodelovanju

Socialistična zveza delovnega ljudstva je z novo ustavo dobila odgovorne družbene naloge. Da bi uspešno opravljala svoje družbeno poslanstvo, se je morala tudi primerno organizirati. V naši občini delujejo Krajevne organizacije SZDL, neke bolj, druge manj uspešno. O tem, kakšna je frontna vloga organizacije na terenu, v Borovnici, nam je govoril predsednik krajevne konference SZDL Borovnica, Niko Stražišar.

Upoštevali vlogo in naloge SZDL kot jih določa ustava, mora krajevna organizacija skrbeti za uresničevanje SZDL kot najmočnejše organizacije delovnih ljudi in občanov, ki se v njej povezujejo, združujejo in dogovarjajo na osnovi lastnih interesov in kot člani družbenopolitičnih organizacij. Vsi se v SZDL povezujejo kot enotna fronta vseh organiziranih socialističnih sil. Kako je v Borovnici, je predsednik KK SZDL povedal: „Ker SZDL v naši družbi dobiva večjo vlogo in odgovornost do samih organizacij, društev in vseh delovnih ljudi, smo se na našem področju organizacijsko pripravili na tak način, da sorazmerno dobro pokrivamo celoten teren, ki je razdrobljen po vaseh. Saj jih je trinajst. To nas je primoralo, da smo ustanovili vaške odbore. Na tak način smo najhitreje dobili povezavo s samo bazo, saj je že opaziti, da precej iniciativ pride od ljudi na terenu. Zavedamo pa se, da bo potrebno še veliko storiti, da ljudi še bolje organiziramo in jih pritegnemo k sodelovanju.“

Predsedniki vaških odborov SZDL in predstavniki družbenopolitičnih organizacij tvorijo izvršni odbor, ki se sestaja takrat, ko smo pred določenimi konkretnimi akcijami in nalogami.“

Kakšno skrb posvečate položaju družbenih organizacij in društev? V vseh društvih imamo svoje predstavnike, tako da smo seznanjeni tudi z njihovim delom. Poudariti pa velja, da bi se morala vsa društva še bolj naslanjati na SZDL in v njej še bolj aktivno in tvornejše sodelovati. Na pobudo SZDL se je

na področju ustanovilo društvo žena, ki je zelo aktivno. Tudi kulturna dejavnost je na našem področju v zagonu, saj so v prejšnjem letu zrasle tri dramske skupine.

Začeli so mladinci v Brezovici, nato na Bregu, sedaj pa se je osnovala dramska skupina tudi v Borovnici. Ustanavlja se tudi pevski zbor. Nekaj je na tem področju že storjenega, kaže pa, da se zanimanje pri ljudeh za kulturno dejavnost vse bolj veča.

Vso podporo bomo nudili tudi nogometnemu klubu, da si bo zagotovil zadostne pogoje za svoje nemoteno delovanje in športno vzgojo mladine. Namreč njihov največji problem je novo igrišče, saj staro ni več primerno za igro.“

V sedanjih fazi družbenega samoupravljanja je izrednega pomena, da so člani SZDL ustrezno obveščeni o vseh vprašanjih in problemih, da lahko ustrezno odločajo? To je velik problem tudi na našem področju. Rešiti ga bomo poskušali s še večjo angažiranostjo aktivistov. Novost v naši krajevni organizaciji je mesto sekretarja, ki naj bi skrbel za samo povezavo vaških odborov SZDL in za koordinirano delo. Vaški odbori SZDL pa morajo skupaj z vaškimi odbori krajevne skupnosti obveščati ljudi in jim obrazložiti vsebine raznih gradiv, ki so pomembni za odločanje. Zato je pomembno, da se ljudje po vaseh večkrat na leto dobijo skupaj na zbiorih, ki jih organizira KS ali pa SZDL, s predstavniki vseh forumov v KS, da se pomenijo o ovseh vprašanjih, ki tarejo ljudi naših krajev. Lahko rečemo, da se problem obveščenosti nagiba k

boljšim časom, saj je lansko leto precej ljudi sodelovalo v javni razpravi o srednjeročnem planu KS Borovnica in o planih SIS.

Na vseh važnejših sejah delegacij prisostvujejo tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij, ki nato prenašajo stališča delegacij v svojo sredino. V tem pa se kaže tudi koordinirano družbenopolitično delo, saj enotno zastopamo stališča, ki se izkristalizirajo v razpravah. Izredna koordinacija je tu di med SZDL in KS.“

Srednjeročni program razvoja KS Borovnica zahteva angažiranje celotne organizacije. Razrešiti bo potrebno veliko problemov, ki so nastali kot rezultat razvoja KS in občine. S srednjeročnim planom je KS zaobsegla uresničevanje skupnih interesov in potreb občanov, z upoštevanjem solidarnosti, zlasti na področjih razvoja gospodarstva in komunalne dejavnosti, saj je komunalna opremljenost v krajevni skupnosti pomanjkljiva, kar je posledica preteklosti. Ta neurejenost živo zadeva vse občane, zlasti v pogledu pitne vode, elektrifikacije, kanalizacije, cest, zazidalnih meja, urbanističnega programa itd. Pomembno mesto v srednjeročnem načrtu ima tudi socialno skrbstvo, telesna kultura in rekreacija, prosveta in kultura, varstvo okolja, izobraževanje – šolstvo, ljudski odpor, civilna zaščita in samozaščita.

Torej SZDL stoji pred novimi nalogami, saj se bo morala ustvarjalno zavzemati za razrešitev teh problemov, pri čemer bo delovala kot organizator občanov in krejanov, kot nosilec družbene aktivnosti.

V Borovnici si je KS uredila stavbo v kateri bodo dobile prostore tudi vse družbenopolitične organizacije. S tem bodo dani še boljši pogoji za delo. Lažja bo koordinacija dela.

F. Petelin

ZADNJI DNEVI PRETEKLEGA LETA V BEVKAH

Marljivi Bevčani

Zadnji dnevi lanskega leta so bili za prebivalce Bevk prav gotovo zanimivi. Rojstni dan naše domovine so proslavili s kulturnim programom, ki so ga pripravili učenci osnovne šole iz Bevk pod vodstvom tovarišice Koziceve. Mladinski aktiv je nato pripravil veselico, ki je mladim prinesla nekaj denarja, katerega nameravajo uporabiti za preureditev kletnih prostorov Kulturnega doma v mladinski klub in prostor za sestanke, starejšim pa veselo razploženje.

7. decembra je bil v Kulturnem domu koncert vrhniške pihalne godbe in pevskega zbora IUUV. Kljub prostemu vstopu pa obisk ni bil zadovoljiv, toda organizatorji upajo, da bomo s takimi in podobnimi kulturnimi prireditvami dosegli, da se bodo krajani v prihodnje tudi takih prireditev udeleževali v večjem številu.

Tudi na 22. december, dan JLA, nismo pozabili, saj je bila na predvečer tega dne svečana seja KS Bevk in štaba za civilno zaščito. Predsednik KS je po enominutnem molku, namenjenemu vsem tistim, ki so darovali življenja za svobodo, na kratko opisal pomen tega praznika, otroci pa so s svojimi recitacijami popestrili program.

Prav v zadnjih dneh leta pa nas je, stare in mlade, obiskal dedek Mraz. Našim najmlajšim je preskrbel s pomočjo vrhniškega garnizona risani film, katerega pa smo si tudi starejši z veseljem ogledali. Naši mladinci so Kulturni dom res prijetno okrasili in pripravili dve

igrici, tako da smo v veselem vzdušju pričakali njegov prihod. Dedek Mraz je najprej obdaril vse naše najmlajše, ki obiskujejo potujoči vrtec, pozabil pa ni tudi tistih, ki so si že naložili sedmi križ na ramena. Vse težko bolne in invalide je obiskal na njihovih domovih in marsikatera solza je bila dokaz, da takšna pozornost veliko pomeni in ostane nepozabljena. Še tako skromno darilce in topel stisk roke pomeni veliko priznanje, zlasti pa vpliva novih moči ob spoznanju, da človek še ni pozabljen.

Organizatorjem, to je KS in ZB Bevk pa je to ponovno potrdilo, da se da tudi z minimalnimi sredstvi in z veliko skupnega dela in sodelovanja veliko narediti.

Ob vstopu v novo leto pa so za prijetno razpoloženje poskrbeli gasilci z novoletno veselico in s stiskom rok smo si vaščani ob polnoči zaželeli, da bi tudi v letošnjem letu tako plodno sodelovali in nato skupaj uživali sadove našega dela.

M. Hrovatin

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega očeta **FRANCA STRŽINARJA**, se iskreno zahvaljujemo zdravnikom **dr. Stanislavu Kogoju** za nego v bolezni in **dr. Popitovi** za zadnji obisk, sosedom za darovano cvetje, pevskeму zboru, govornikom za poslovilne besede ter številnim prijateljem in znancem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti!

družina Koševa

V areni življenja sem stal

Ob premieri recitala, ki so ga pripravili vrhniški mladinci z izborom iz Cankarjeve socialne, kritične in politične proze, je imel pisatelj, tovariš Karel Grabeljšek daljši uvodni govor, katerega objavljamo v celoti.

Konec leta 1906 je Ivan Cankar slavil svojevrsten jubilej. Njegov glavni založnik Ladislav Schwentner mu je izdal že deset knjig (nekaj knjig pa je medtem izšlo tudi pri drugih založnikih); Zato je Cankar za to knjigo napisal uvodno črtico, ki jo je naslovil „Jubilej“. Tu je napisal svoje znamenite besede: „V areni življenja sem stal, ne v areni literature“. Arena je bojišče, v areni so se bojevali rimski gladiatorji na življenje in smrt. Tudi Cankar se je po svoje bojeval na življenje in smrt, saj vzklika v istem Jubileju: „Boj, večni boj, do kaplje!“ Proti čemu? Malo naprej pravi: „Dozorelim očem se je odprlo življenje z vso svojo krivico, s svojo lažjo in surovostjo, s svojo neizmerno smešnostjo.“ Takemu življenju je napovedal boj. „Kar sem videl s svojimi očmi, s srcem in razumom, nisem zatajil in ne bi zatajil za same nebeške zvezde. Vse moje življenje in nehanje je služilo najvišji ideji: resnici“, je zapisal v „Beli krizantemi“. Njegov boj je bil seveda umski boj, boj s persom, s članki, eseji politične, satirične in polemične narave, z novelami in povestmi, najbolj pa je stopil v areno življenja s svojimi dramami. Cankar pa je tudi veliko predaval, predvsem delavstvu v Trstu. Leta 1907 pa je stopil še bolj neposredno v življenje, ko je postal član slovenske socialdemokratske stranke in je na njeni listi kandidiral na državnoborskih volitvah.

Svoj boj je Cankar pričel na kulturnem področju, zakaj zavedal se je, kaj pomeni za narod kultura, za slovenski narod pa še prav posebej. V predavanju „Slovenska kultura, vojna in delavstvo“, ki ga je imel leta 1918 v mestnem domu v Ljubljani, je dejal, da je kultura za slovenski narod največje bogastvo. Saj drugega bogastva takrat niti imeli nismo, vsa proizvodna sredstva (tovarne – kolikor jih je bilo – rudniki) so bila v tujih rokah, celo gozdovi so bili v velikem delu last tujih veleposrednikov in kapitalističnih družb. Kako naj se tak siromašen narod obdrži, ko so od vseh strani pritiskali nanj in ga izrivali z njegove zemlje? Obdržal se je samo s svojo kulturo. Zato je bilo toliko bolj potrebno to kulturo čim bolj razviti, jo čim višje dvigniti. Cankar se je tega zavedal, zavedal pa se je tudi tega, da se bomo mogli samo z visoko kulturo enakopravno uvrstiti med druge narode.

V slovenski kulturi so tedaj vladale kaj klavrne razmere. V narodnem gledališču na primer so igrali predvsem takoiimenovane narodne igre s petjem, „Martin Krpan“, „Rokovnajči“, „Deseti brat“ s Krjavljem, odklanjali pa so Cankarja, Etbina Kristana, Kraigherja, da o Shakespearu in drugih velikanih svetovne dramatike sploh ne govorimo. Skratka gledališče se je prilagajalo zabaveželnemu občinstvu, njegovim instinktom, namesto da bi gledališče vodilo občinstvo, ga vzgajalo k višji kulturi. K

temu pa še lažnjivi dvojni obraz: „Saj bi mi radi igrali boljše stvari, toda ljudstvo tega ne mara“. K Cankarjevemu pisanju pa: Cankar lepo piše, njegov slog je brez primere, toda to, kar on piše, ni za ljudstvo, ljudstvo ga ne razume. Ni čudno, da so take razmere izzvale Cankarjevo bojevito naravo. Takrat so v gledališču igrali „Martina Krpana“, ki ga je bil Govekar dramatisiral po Levstikovi povesti. V igri nastopa tudi kobila. Ko so peljali iz gledališča kobilo domov, so jo v šentpeterskem predmestju – za šalo ali zares – ovenčali z vencem. Cankar je to označil za živ simbol naših kulturnih razmer in začel svojo najostrejšo polemiko z več članki kot so „Študija o gledališču“, „Govekar in Govekarji“, „Dvojna resnica“, in drugo. Vse skupaj je potem izdal v knjigi z naslovom „Krpanova kobila“. Z vso ostrino je napadel to „primej-duševsko kulturo“, kakor je označil tisto krjavelsčino in kobilarstvo, ki ga je Govekar privlekel v gledališče. Napadel pa je tudi tisto veliko laž, s katero so skušali utemeljevati svojo klaverno početje. „Res je, da igrajo v našem gledališču budalosti, da je naš kulturni zavod pokobiljen in pokravljen, ampak občinstvo ni zrelo za življenjsko dramo. Res je, da imamo odlično mlado umetnost, toda naš narod je nezrel za umetnost.“ Če bi obveljali taki nazor, kakšna bi bila naša kultura, kaj bi bilo z našim narodom, ki mu je bila kultura edino bogastvo? Cankar je k takim lažem napisal: „Ni treba, da bi Govekar vlekel narod v svoje višave, temveč hudo je treba, da se dvigne iz svoje lene, gnile, po neizobraženosti smrdeče samovoljnosti do višine svojega naroda. Vi Govekarji, od prvega do zadnjega,“ je zapisal, „podcenjujete narod in precenjujete sebe“. „Vi Govekarji.“ Cankar ni napadal posameznika, bojeval se je proti takratnim razmeram v kulturi in proti vsem tistim, ki so bili krivi za tako stanje. „Legijon je Govekarjev“, je dejal, „ne pasejo se samo na enem polju, po vsej domovini jih mrgoli, šentpetersko predmestje pa sega od Drave do Adrije.“ Žal, da glede tega razmere tudi danes niso dosti boljše. Spomnimo se samo popevkarstva in tiste osladne narodne zabavne glasbe, ki ti udarijo na uho, če radio odpreš. Pa pogledajmo po kisokih, kaj vse prodajajo pod označbo knjiga. Mene najbolj peče šund, ki ga ponujajo mladim bralcem. A niso kioski krivi, krivi so tisti, ki take stvari izdajajo. O še se pasejo Govekarji po polju kulture, šentpetersko predmestje se še ni nič skrčilo, še razširilo se je.

Kako je Cankar pojmoval kulturo, je razložil v predavanju „Slovensko ljudstvo in slovenska kultura“, ki ga je imel leta 1907 v tržaškem delavskem domu. Pojmoval jo je povsem na proletarski način, tako kakor jo danes pojmuje. „Kaj je kultura?“ se sprašuje. In odgovarja: „Književnost, umet-

nost, znanost so le zunanji izrazi kulture. Naša kultura je rezultat vsega našega duševnega in materialnega dela od takrat, ko se je začel narod zavedati samega sebe do danes. Zgodovina narodove kulture je hkrati zgodovina naroda samega, je zgodovina njegovega političnega, družabnega in gospodarskega razvoja“. Zato so bili po Cankarju tudi kmečki punti veliko kulturno gibanje. Zakaj „vsaka ped svobode, ki si jo je ljudstvo priborilo, je korak naprej v kulturi“. Potemtakem je bila tudi naša narodno-osvobodilna vojna veliko kulturno gibanje, morebiti največje. In kdo so kulturni delavci, samo pisatelji, umetniki, znanstveniki? „Kaj niso ti zamazani, zaničevani delavci tudi kulturni delavci, kaj ne sloni vsa kultura na njihovih izmučenih plečih?“ se sprašuje Cankar. „Na temeljih, ki jih oni ustvarjajo, zidamo svoje kulture babilonski stolpi.“ Potem razlaga, kako se je zgodilo, da je velika masa ljudstva s svojim delom samo producent kulture, ne pa tudi njen konsument, kako to, da je kultura, kolikor se pojavlja s svojimi zunanjimi znamenji (književnost, umetnost, znanost) stopila v službo meščanskega razreda, kapitalizma. „Ker si duševne kulture ne moremo misliti brez materialne kulture, materialnega blagostanja, si je tisti, ki si je prisvojil sredstva za proizvodnjo, prisvojil tudi duševno kulturo ter si jo naredi za dekle in hišno“. Zato so pisatelji, umetniki, znanstveniki prav tako hlapci in sužnji meščanske družbe kakor delavci. Ker delajo po gospodarjem naročilu, se vse bolj odtujujejo ljudstvu, proizvodi njihovega duha so ljudstvu vse bolj tuji. Edina pot iz takega stanja je boj ljudstva za popolno politično in socialno svobodo, brez politične svobode ni kulturne svobode. „Kadar pa pogine ta družba (prejšnja meščanska družba), ne smejo biti pogubljeni sadovi kulture“, je dejal Cankar. „Vse, kar so ustvarjali in dejali, za kar so trpeli in umirali naši kulturni delavci, od Trubarja, Gubca, do Prešerna in Keteja“ – mi bi še rekli do Cankarja, Kajuha, Lacka Kidriča in Tita – bo, (oziroma je že) svobodna last osvobodjenega ljudstva.“ Le v tej svobodi lahko Cankarja tako slavimo, kakor je zaslužil s svojim delom.

Iz tega smo spoznali, da narodova kultura ni nekaj, kar stoji samo za sebe, da je produkt časa, njegovih socialnih in političnih razmer, da je kulturni boj mnogo širši kakor samo boj za dobro knjigo, za

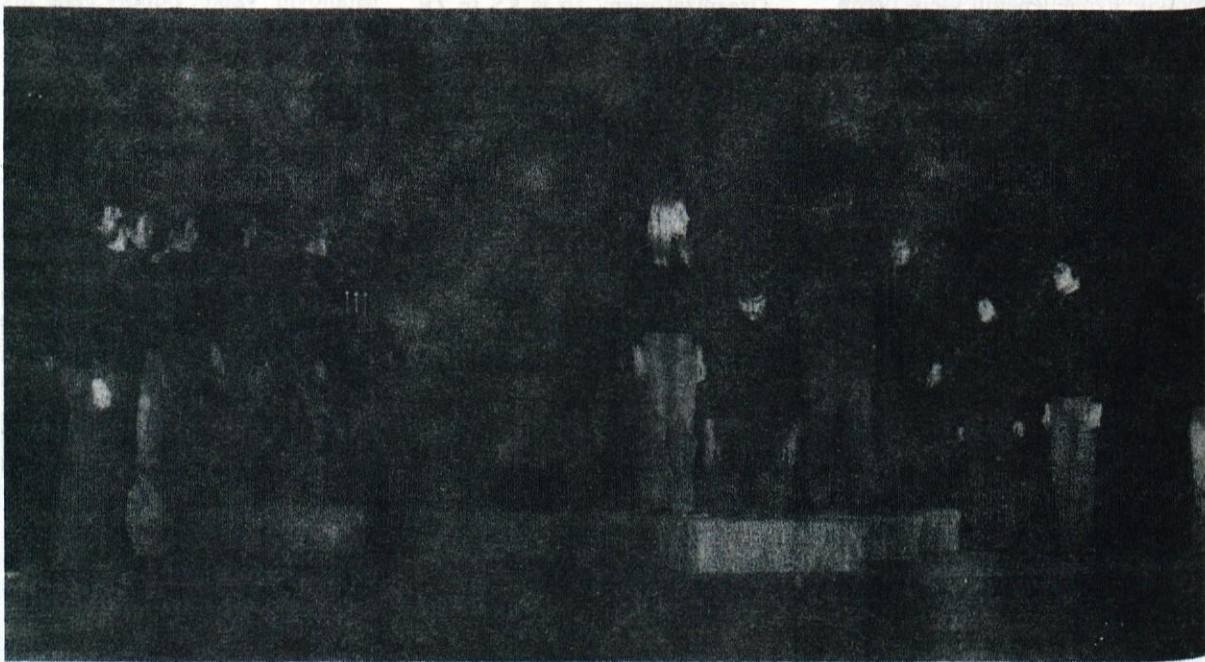
lepo glasbo, napredno znanost, da je to tudi socialni in politični boj, boj za preobrazbo človeške družbe, oziroma, da je boj za preobrazbo družbe, za svobodo delovnega ljudstva hkrati tudi kulturni boj. Socialni in politični boj je pravzaprav primaren. Tega se je Cankar dobro zavedal. Velik del svojih pisateljskih sil je posvetil razkrinkavanju krivic tedanjega družbenega reda, pravzaprav je vse njegovo umetniško delo en sam protest proti krivicam življenja in tedanje družbe, pa naj je napisal pesem, črtico, novelo ali dramo. Saj je te krivice sam doživljal od rojstva do smrti. Svojo težko mladost je neštokrat opisal, saj sam pravi: „Iz vseh tistih žalostnih zgodb, ki sem jih pripovedoval, diha moj obraz.“ In še pravi: „Krivica, ki jo doživi otrok, pa če je zadela njega samega, ali če jo je zagledal po naključju na cesti, se zaseka v mlado srce ter ostane tam za zmeraj neizbrisljiva.“ Najobširneje je Cankar opisal svojo mladost v romanu „Na klancu“. Tu je opisal proletarijacijske lastne družine, vendar je skušal temu dati širši pomen. „Gledal je in klanec se je čudovito širil pred njegovimi očmi, od vzhoda do zahoda se je razprostiral, od juga do severa. Klanec siromakov je bila vsa pokrajina pred njim.“

S Klanca je prišel Cankar v Ljubljano, kjer je menjal nešteto dijaških stanovanj. Kako je tam živel, je tudi opisal, deloma v Grešniku Lenartu, še več pa v raznih črticah (spomnimo se samo „Desetice“). Brez zajtrka, kosilo zdaj tu, zdaj tam – tako so včasih vaški reveži hodili od hiše do hiše – večerja prav tako ali pa nič. Iz Ljubljane je šel na Dunaj. Tu se mu je nekaj časa tako slabo godilo, da je mislil na samomor, več tednov še stanovanja ni imel. Potem se je nastanil v delavskem okraju Otakring. Tu je živel poldrugstotisoč delavcev. Tu je bila trdnjava socialdemokracije, pa tudi dom uboštva in jetike. „Krivice družbenega reda so se kar na cesti razkazovale“, je napisal. Z uboštvom in krivičnostjo je bil potemtakem dobro seznanjen. Zato mu lahko verjamemo, kar je napisal v članku „Kako sem postal socialist“. „Ko sem bral znanstvene knjige o socializmu (najbrž Marxa), sem občutil, da ne berem tujega evangelija, temveč da sem bil vse to spoznanje že ob mukah in dvomih sam v sebi doživel, ter da sta mi znanost in zgodovina le do dobrega dokazali, kar mi je povedalo življenje samo.“

V Otakringu so nastale tiste čudovite socialne povesti, ki jih je pozneje izdal pod skupnim naslovom „Za križem“. Nekatero še opisujejo dogodke iz domačega življenja, večina izmed njih pa bodo čeških delavcev, ki so živeli na Dunaju. To so tiste povesti, o katerih piše Cankar Krajgherju /ta mu je namreč oponesel, zakaj piše samo drobne stvari, ne pa kakega obširnega teksta). „Resnica je, da bi bilo moje delo višje in krepkejše, če bi delal svobodno (brez skrbi za jutrišnje kosilo), a resnica je tudi, da bi šlo moje delo sicer višje in dalje, toda v isti smeri, kakor gre današnje. Ker nimam časa in miru, da bi zgradil veliko poslopje, gradim bajto za bajto, sproti. Ali poslopje bi mi bilo prav tako podobno, kakor so mi bajte. Kar je sedaj raztresenega in razcepljenega, bi bilo združeno ter bi tako seveda napravilo večji učinek. S to mislijo sem na primer uredil knjigo „Za križem, da bi podal megleno podobo tistega socialnega romana, ki ga doslej še nisem napisal.“

Januarja 1907. je bila v Avstriji uzakonjena splošna in enaka volilna pravica. Razpisane so bile državnoborske volitve. Cankarju so ponudili kandidato na listi socialdemokratske stranke, kar sem že omenil. Cankar je kandidato sprejel, čeprav je to terjalo od njega veliko telesnih in duševnih naporov in čeprav je v naprej vedel, da ne bo izvoljen. Kandidiral je v litijemskem okraju, ki je bil po volilni geometriji tako zaokrožen, da je bilo v njem več kmečkih volilcev (ki bodo že po tradiciji volili klerikalce), kakor delavcev in rudarjev (pri volitvah je Cankar v Zagorju dobil večino). „V resnični narod je treba stopiti, ne se bati boja, sedanjost ni nič, bodočnost vse,“ je Cankar ob tej priložnosti pisal uredniku Zvona Zbašniku.

Zdaj je stopil Cankar prav v sredo arene. Opravil je 15 agitacijskih predvolilnih shodov, razen tega je imel še dva nastopa v Trstu (predavanje Slovensko ljudstvo in slovenska kultura). Na teh skodih je prišel tudi med kmete, saj je imel po vaseh 6 shodov. Iz Dunaja in Trsta je poznal industrijske delavce sedaj je spoznal še kmečke in njihove probleme, kar je rodilo nov sad njegovega pisateljskega duha. Sredi volilnega boja je namreč zasnoval svojo najboljšo povest „Hlapec Jernej in njegova pravica“. Sam pravi o nji svojemu bratrcu Izidorju Cankarju: „Nameraval sem napisati volilno brošuro, pa je nastala moja

Z recitala

najboljša novela". Usodo hlapcev Jernejev starejši dobro poznamo. Največ smo jih videvali ob petkih, ko so od hiše do hiše prosili vbo-gajme. Dokler so bili močni in zdravi, so garali po premožnih kmetijah, na stara leta pa beraško palico v roke pa od hiše do hiše. Ko se je Cankar lotil tega socialne-ga problema, ga je zagrabil globje, ne zgolj po njegovih zunanjih do-godkih, rekel bi, zagrabil ga je marksistično. Čigavi so proizvodi dela, tistega, ki jih je naredil s svo-jimi rokami, ali tistega, ki si jih je prisvojil? „Čigava je jablana," sprašuje Jernej, „tistega, ki jo je sadil, ali tistega, ki je jabolka klatil?" Štirideset let je delal Jernej na Sitarjevem gruntu, v tem času se je Sitarjevo bogastvo podeseterilo, vsi, ki so to bogastvo pomagali ustvarjati, so pomrli, samo Jernej je ostal. Ali ni on gospodar boga-stva, ki ga je sam ustvaril? Ali ni čas, da sede na zapeček in uživa svoj zaslužen pokoj? Mladi Sitar pa ga je pognal od hiše. Jernej noče miloščine, svojo pravico hoče in ta je, da so pridelki njegovih rok njegov. Seveda ga ljudje ne razumejo, očejo ga razumeti, ko terja svojo palico. Ne pri županu, ne pri sodni h ne pri cesarju ne pri bogu ni pravice zanj, zakaj postava je bila taka, da je „pravica ustvarjena za tiste, ki so jo ustvarili." Jernej si je moral sam poiskati svojo pravico, šel je in zažgal svoj nek-danji dom.

Izmed vseh poglavij v Hlapcu Jerneju, je zadnje, ki opisuje požar, najkrajše, komaj dobro stran obse-ga. Cankar je v nekem pogovoru dejal, da je to poglavje zato tako kratko napisal, da bi bralci v njem ne gledali spektakla požara, tem-več bi iz njega razbrali idejo. Ta ideja pa je: revolucija. Samo z revolucijo si bo delavstvo priborilo svoje pravice.

Revolucijo je Cankar tudi v ne-katerih drugih spisih napovedoval. Že leta 1899 je v „Epilogu" k „Vinjetam" zapisal: „Že je obsen-čil duh upornosti sestradane obra-ze in stiskajo se okrvavljene pesti, prišel bo čas, ko se bodo majali beli gradovi ob svitu krvave zore." Revolucijo bo izvedel proletarijat, ti sestradani obrazi, hlapci Jerneji, kovači Kalandri. „Ta roka bo ko-vala svet", pravi v Hlapcih učitelj Jerman Kalandru, ko si ogleduje njegovo težko, žuljavo dlan. Kako ga bo kovala, je Cankar povedal v svojem zadnjem predavanju Očiš-čenje in pomlajenje, ki ga je imel 8. aprila leta 1918 v Trstu. Tedaj je rekel: „Temeljna načela socializma in zadnji cilji njegovi so last vseh narodov, toda pota, ki vodijo do teh ciljev, si mora začrtati le vsak narod zase, po svojih posebnostih, po svojih domačih gospodarskih, političnih in kulturnih razmerah." Ali nam niso te besede nekam zna-ne, kakor da so bile izgovorjene oziroma napisane komaj pred ne-kaj leti? Res je. S podobnim načelom smo se po letu 1948 branili pred informbirojem, ko so nam očitali, da smo izdali socializem, ker smo krenili po lastni poti. Že Cankar je doumel, da socializma ni mogoče graditi po enotnem kalu-pu.

V revoluciji je videl Cankar tudi rešitev slovenskega narodnega vprašanja. Usoda lastnega naroda je Cankarja trajno vznemirjala. Posebno so ga vznemirjale hude socialne stiske na kmetih. Kmečko ljudstvo se je razslojevalo, se množično izseljevalo, v Westfalijo, v Ame-

riko, „kamorkoli je reklo dekle." Že leta 1900 je Cankar pisal Zofki Kvedrovi: „Včasih me to (izselje-vanje) ni skrbelo, ali danes vam povem, da mi je zelo težko pri srcu, če pomislim, kakšna prihod-nost se pripravlja našemu kmečkemu narodu. Ta namreč gineva in izumira. Na Dolenjskem so nekate-re vasi že skoraj brez moškega pre-bivalstva, vse gre stran, se izgublja za zmerom. Ako pojdejo stvari ta-ko dalje, nas čez dvesto let sploh ne bo več." Ta misel, da je slo-venski narod obsojen na smrt, ga po-slej stalno spremlja. Iz te misli se je spočela ena najlepših njegovih povesti. „Kurent". V nji je opisal vso problematiko umirajočega, na smrt obsojenega naroda. Napol prazne vasi, izseljevanje, vdanost v usodo in tisto značilno naše vese-ljaštvo, ki se je razkazovalo na ve-selicah in romanjih, ko se je pobož-na pesem hipoma spremenila v raz-posajeno, kvantarsko. „Kje je začel tvoj pot, in kdaj je bila sodba govornjena?" se sprašuje Kurent. „Kje je konec tega strašnega ro-manja in kdaj bo sodba dopolnje-na?" (da bo narod umrl) Na dru-gem mestu pravi Cankar. „Narod enkrat blagoslovljen, desetkrat ob-sojen. Komaj si stopil na svet, si bil že suženj. In se na koncu še sprašuje: „Kdaj se bo narodu izpolnilo njegovo tisočletno hrepenjenje po svobodi." Vprašanje spremlja ta britka misel. Če že mora narod umreti, naj vsaj svoboden umre.

Ob izbruhu prve svetovne vojne se je Cankarju ponovno zbudila hu-da skrb za usodo svojega naroda. Znebil se jo je šele proti koncu vojne, takrat pa za trajno, ker se je že napovedovala svoboda. Takole je dejal o tem v predavanju „Očiš-čenje in pomlajenje." „Priznam odkrito, da sem v prvih mesecih vojne trepetal za ta narod. Rekel sem si v plahem srcu: Ta peščica dobrih ljudi od Adriji bo v svetov-nem metežu izginila, bo poteptana. Kmalu pa sem spoznal, da tega na-roda nisem poznal. Ne poznal odporne moči njegove, ne politič-ne zrelosti njegove, ne njegove samozvesti. Kakor da je Cankar s svojim preroškim duhom gledal za nekaj desetletij naprej. Kaj ne ve-ljajo njegove besede še veliko bolj za drugo svetovno vojno kakor za prvo? Kaj ni v drugi svetovni vojni naš narod še bolj pokazal svojo odporno moč in politično zrelost kakor v prvi? Ko je Cankar govoril o očiščenju in pomlajevanju svo-jega naroda, je upal, da bo v nekaj mesecih uresničeno njegovo tisoč-letno hrepenenje, žal pa je morala iti mimo njega še ena vojna, morali smo izvojevati revolucijo, da se je uresničil slovenski narodni pro-gram, kakor ga je Cankar pojmo-val, da se je uresničila njegova vizi-ja v narodovo vstajenje.

Kakšen je bil Cankarjev narodni program? Zedinjena Slovenija v zvezni republiki enakopravnih ju-goslovanskih narodov. Te svoje nazore je razložil že leta 1912 v predavanju „Slovenci in Jugoslova-ni" v ljubljanskem mestnem domu. (Mimogrede: to predavanje mu je nakopalo sedem dni zapora) Tako-le je rekel: „Ako pride kdaj do združitve jugoslovanskih narodov — in ne samo moja vroča želja je, temveč tudi moje trdno prepri-čanje, da do tega združenja res pride — tedaj se to ne more zgoditi drugače, kakor da se združijo enakopravni in enakovredni nara-di." In še: „Jugoslovanski problem smatram za izključno politični

problem. Za problem razkosanega plemenja, ki se v življenju človeštva ne more uveljaviti, dokler se ne združi v celoto. Kako jugoslovansko vprašanje v kulturnem ali celo jezikovnem smislu zame sploh ne eksistira." Zakaj je Cankar ta problem tako ostro postavil? Ker je hkrati odgovarjal dvema: prista-šem v svoji lastni stranki in tako-imenovanim novoilircem. Sloven-ski socialni demokrati so namreč že leta 1909 sklicali jugoslovansko konferenco v Ljubljani, na katero so prišli tudi delegati iz nekaterih drugih jugoslovanskih pokrajin. Na tej konferenci so sprejeli takoime-novano tivolsko resolucijo, ki je zahtevala popolno združitev ju-goslovanskih narodov ne samo v državnem temveč tudi v narodnem smislu: en sam narod, en sam jezik. Cankarja je tako stališče tako pri-zadelo, da se konference ni hotel udeležiti. Podoben program so si postavili tudi novoilirci, katerih glavni predstavnik na Slovenskem je bil profesor Ilesič. Iz navedenega vidimo, da je Cankar slovenski nara-dni program pravilno pojmoval. Narod pa je moral čez Golgoto dveh vojn, izvesti je moral revoluci-jo, da je bil ta program uresničen.

Cankar je ljubil svoj narod in svojo slovensko domovino, to je izpričal s svojim delom. „Moje de-lo je knjiga ljubezni," piše v Beli krizantemi. „Domovina, dal sem ti svoje srce in razum, svojo fantazijo in svojo besedo, dal sem ti svoje življenje, kaj bi ti še dal?" V tej svoji veliki ljubezni do domovine, do svojega naroda, pa se v svojih nazorih ni zapiral s plotom ozkega nacionalizma, ampak se je dvignil višje. Kakor njegov veliki predhod-nik Prešeren, ki je v svoji „Zdra-vici" zapel: „Žive naj vsi nara-di..." je tudi Cankar gledal svoj narod le kot vrednega člana v dru-žini narodov. „Jaz verujem v to družino svobodnih narodov," je dejal v predavanju „Očiščenje in pomlajenje". V črtici „Lepa naša domovina:" pa je zapisal: „Jaz, bratje, pa vem za domovino in mi vsi jo slutimo. Naša domovina je boj in prihodnost, ta domovina je vredna najzlahtnejše krvi in na-jboljšega življenja. Iz muke, trp-ljenja in suženstva neštetihi milijo-nov bo zrastle naša domovina: vsa ta lepa zemlja z vsem svojim neiz-mernim bogastvom."

K. Grabeljšek

PREKLIC

Podpisana Elizabeta Nadlešek izjavljam in opozarjam vse občane in ostale, da ne bom poravnala dolgov, ki si jih je najel moj mož Peter Nadlešek!

Elizabeta Nadlešek

VRHNIČANI!

Morda je med vami kdo, ki bi bil pripravljen oddati sobo v najem za eno leto. Predplačilo za eno leto naprej! Morebitne pismene ponudbe pošljite na naš naslov: „Naš časopis" — uredništvo, Cankarjev trg 8.

V zadnji številki Našega časopisa smo že zapisali, da je Splošna plovba Piran konec preteklega leta kupila 4 dobro ohranjene rabljene ladje, od katerih je ena dobila ime Vrhnika.

Občani Vrhniko smo z veseljem in ponosom sprejeli to novico, saj predstavlja izraz velikega moralnega priznanja našim delovnim ljudem in občanom in našemu kraju v prizadevanjih za okrepitev socialističnih družbenih odnosov. Zlasti pa smo zadovoljni ker bo ta ladja ponesla ime našega kraja v svetovna pristanišča in tudi na ta način potrdila vezi med nami in našimi rojaki v tujini.

„VRHNIKO" so prevzeli 28. oktobra lanskega leta. Doslej je nosila ime Saloma. Njena nosilnost je 18.470 DWT in ima 11.218 BRT. Dolga je 150 m in široka 22,4 m. Poganja jo motor Sulzer z močjo 9.600 KS. Doseže hitrost 15 vozlov na uro. Grajena je kot log carrier in bo vozila na liniji za prevoz hlodovine. Na vseh štirih skladiščih je 22 tonska tovorna oprema. Vsi bivalni prostori so klimatizirani, bo pa nujno, da jih nekoliko preuredijo po jugoslovanskih standardih.

Njen prvi poveljnik pod našo zastavo je kap. Vlado Hostnikar, upravitelj stroja pa Alojz Glavina. Predno bo prišla v sestav linije za Zahodno Afriko, bo prepeljala tovor žita iz Avstralije v Aleksandrijo.

Prijeten obisk

Obiskala nas je amaterska folklorna skupina Tine Rožanc

Z gotovostjo lahko trdimo, da Vrhnika nadaljuje tradicijo lanskega leta, saj smo si lahko ogledali nekaj nepozabnih kulturnih prireditev.

Konec januarja je na Vrhniko gostovala folklorna skupina Tine Rožanc iz Ljubljane. Polna dvorana in navdušeno ploskanje že med samo prireditvijo je pričalo, da je na Vrhniko še kako živa kulturna zavest. Pokazalo se je namreč, da ljubitelji narodnih plesov niso samo starejši, ampak tudi mladi.

Vsaka zvrst, pa najsi kulturna ali družabna, pa najsi je to le ples, združuje narode in narodnosti in tako še bolj utrjuje in pozivlja za-vest o bratstvu in enakosti ju-goslovanskih narodov in narodnosti. Nedvomno je ta misel spremljala celotno predstavo. Nam so seveda bili najbližji gorenjski plesi, tako delovni kot tudi svatbeni. Tudi belokranjski plesi, z vso nežnostjo belokranjske duše, so nam bili lahko razumljivi, posebno še zna-meniti ples „Lepa Anka kolo vodi". Težje pa je bilo slediti hit-rim plesom drugih narodov. Plesi ravninske Slavonije so znani po drobnih korakih in plesanju na ce-lo stopalo. V vseh melodijah pa se čuti mehka igrivost in živahnost plesočih. Povsem drugačni so seve-da narodni plesi iz Makedonije in Črne Gore. Slovenskemu človeku

so skoraj povsem neznani. Ni čud-no, da so mnoge gledalce, ki so občudovali virtuosno izvajanje skupine, zasrbele noge, da bi se zavrteli v kolu brhkih deklet, oble-čenih v čudovite noše. Nič manj ni bil zanimiv ples albanske manjšine, ki je prikazoval dvorjenje fanta dekletu, ki mu ob koncu plesa v znak ljubezni podari rutico. Na koncu je skupina predstavila še ple-se iz starodavnega srbskega mesta Vranja. Med plesom beg in begic se je mešal ples ciganov, v vsej njihovi slikoviti narodni noši.

Morda so gledalci pogrešali kratek opis o nastanku in delovanju te umetniške skupine, vsekakor pa je prireditev uspela in mnogi, navdušeni nad to predstavo so izrazili željo, da so takšne prireditve vedno dobrodošle.

Marjan Sedej

ZAHVALA

Ob bridki izgubi moža, očeta in starega ata ANTONA KOŠIRJA iz Velike Ligojne se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se tudi vsem, ki so darovali denar za vence in dobrodelne namene. Hvala tudi vsem delovnim organizacijam in Društvu upokojencev iz Vrhniko ter vsem dobrim sosedom za pomoč v teh težkih dneh

Žena in otroci

Rezultati „KK Tankist“

MALA LIGA

V tej ligi se tekmuje v disciplini 6 x 100 lučajev. Doseženi rezultati so naslednji:

1. VOLAN (TIVOLI)	10	7 0 3	23950:23120	+830	14
2. PETROL	10	7 0 3	24741:24517	+224	14
3. TANKIST	10	7 0 3	24910:25118	-208	14
4. PART. GROSUPLJE	10	6 0 4	22633:22542	+91	12
5. DOMŽALE II	10	2 0 8	19697:19914	-217	4
6. TEHNIKA	10	1 0 9	24691:25411	-720	2

BORBENE IGRE

V tej tekmovalni disciplini smo bili prepričljivi zmagovalci. Rezultati so naslednji:

1. TANKIST	12	1 0 0	2	4741:4360	+381	20
2. TEHNIKA	12	6 1	5	4846:4609	+237	13
3. VIATOR	12	6 0	6	4252:4143	+109	12
4. DOMŽALE	12	6 0	6	4465:4508	-43	12
5. INVALID	12	5 1	6	4313:4393	-81	11
6. SLAVIJA	12	5 0	7	4081:4413	-332	10
7. ILIRIJA	12	3 0	9	4111:4382	-271	6

PRVENSTVO KEGLJAŠKE PODZVEZE LJUBLJANA V BORBENIH IGRAH ZA LETO 1975

Tudi v tej tekmovalni disciplini smo dosegli solidno uvrstitev; Rezultati:

1. GRADIS	459 - 492 = 951
2. MEDVODE	411 - 501 = 912
3. LJUBLJANA	444 - 444 = 888
4. TANKIST	432 - 432 = 863

Udeležili smo se tudi tekmovanj Kegljaške podzveze Ljubljana za posameznike in pare, ki se je odvijalo v Ljubljani na kegljiščih „MAKS PERC“ in „SATURNUS“. V teh dveh disciplinah smo bili manj uspešni.

V tekmovanju posameznikov na 200 lučajev je nastopilo 86 tekmovalcev. Naša člana sta osvojila naslednji mesti:

75. ŠPUR FRANC	806 kegljev
86. DOBROVOLJC JANEZ	757 kegljev

V parih, to je 2 x 200 lučajev je nastopilo 42 parov. Naša tekmovalca ŠPUR in DOBROVOLJC sta osvojila 38. mesto z 1735 podrtimi keglji (Špur - 819, Dobrovoljc - 916).

Ob dnevu JLA je naš klub organiziral turnir v borbenih igrah pod pokroviteljstvom doma JLA, na katerem je nastopilo 8 moških ekip in ena ženska ekipa, sestavljena iz kegljavk KK Logatec in KK Tankist. Tekmovanje se je odvijalo na kegljišču Mantove. Tudi na tem turnirju smo z dobro igro in borbenostjo vseh tekmovalcev slavili zmago.

Rezultati:

1. KK „TANKIST“	956 kegljev
2. KK „SATURNUS“ - Ljubljana	918 kegljev
3. KK „ILIRSKA BISTRICA“	864 kegljev
4. KK „PARTIZAN PREDVOR - Bela“	849 kegljev
5. KK „LOGATEC“	790 kegljev
6. KK „VIATOR“	782 kegljev
7. KK „ISKRA AVTOMATIKA“	744 kegljev
8. VP. 5312 VRHNIKA	739 kegljev
9. ŽENSKA EKIPA	
KK Logatec in KK Tankist	624 kegljev

V ženski ekipi so bile najboljše kegljavke iz Logatca: Drašler Majda, Petrič Slavka in Mihevc Olga.

Ob tej priliki smo podelili plakete Industriji usnja Vrhnika, Mantovi, KS Vrhnika in DOMU JLA v znak priznanja za njihovo pomoč in doprinos k rasti kegljaškega športa na Vrhniki.

V sezoni 1975/76 smo že pričeli uspešno nastopati v mali ligi. V tej ligi nastopata dve moški ekipi, vsaka v svoji skupini. Prav tako smo bili uspešni tudi na začetku tekmovanja v borbenih igrah.

Žal tudi letos nismo bili uspešni na kvalifikacijah 8 x 200 lučajev za tekmovanje v višji ligi.

Prav tako tudi nismo bili uspešni pri sestavi ženske ekipe, kljub temu, da imamo na Vrhniki dovolj kegljavk, ki bi se lahko enakovredno merile z drugimi tudi v ligaškem tekmovanju.

S preureditvijo kegljišča v Mantovi so nam dane neprimerno boljše možnosti za trening kot smo jih imeli pred tem. Za dosego še boljših tekmovalnih rezultatov, zlasti za plama v tekmovanju višjega razreda, pa bo potrebna še večja zavzetost vseh članov kluba in podpora vseh zunanjih dejavnikov predvsem TTKS, ki ima tudi sedaj veliko razumevanja za to športno dejavnost.

Da pa bodo naši treningi kvalitetnejši, tekmovalni rezultati posameznikov in ekip boljši, pa moramo okrepiti našo strokovnost in organiziranost.

In nenazadnje, doseči moramo večjo množičnost, to je povečati število članstva.

P.P.

Moštvo kegljaškega kluba Tankist

KAJ BODO DELALI VRHNIŠKI TABORNIKI V LETU '76

Vrhniki taborniki smo imeli v soboto 17.1. redno letno konferenco v starem domu JLA na Vrhniki. Konference so se udeležili člani taborniške organizacije in predstavniki družbeno političnih organizacij. Člani upravnega odbora (starešina, načelnik, tajnik, blagajnik in gospodar) so poročali o delu in uspehih v letu 1975. Nato so sledile volitve novega upravnega in nadzornega odbora. Nove člane v upravni in nadzorni odbor so prisotni taborniki potrdili z dviganjem rok. Po volitvah so taborniki sprejeli nov statut odreda, ki se v določenih členih razlikuje od prejšnjega. Statut smo prilagodili našim razmeram. Upoštevali smo določila statuta Zveze tabornikov Slovenije, statut SZDL in zakon o društvih.

Najbolj zanimiva točka dnevnega reda je bil program dela za tekoče leto. V letu 1976 se bomo potrudili, da bomo pridobili nove člane v našo organizacijo. Naša organizacija šteje 159 članov (član naše organizacije je tisti, ki redno obiskuje sestanke, se udeležuje naših akcij in plačuje članarino). Najmanjši člani so cicibani in sestavljajo vod MURNČKOV. Izbrali so si tudi svoje ime - VEVERICE. V odredu jih imamo 12. Njaveč članov imamo med pionirji od 7. do 12. leta in jih je 72. Ti učenci sestavljajo družine medvedkov in čebelic in delujejo na vseh treh vrhniških šolah. Na osnovni šoli Janez Mrak so si izbrali ime TARZANI, na osnovni šoli Ivan Cankar so LASTOVKE in na osnovni šoli v Borovnici so COKLARČKI. Tabornice ČEŠNJEV CVET in taborniki KAKTUSI so učenci od 12. do 15. leta starosti. V odredu jih imamo 36. Starejši taborniki in tabornice se imenujejo MOSTIŠČARJI. Mostiščarji so mladinci od 15 do 18 leta. V odredu jih imamo 21. KLUBOVCI so člani taborniške organizacije, ki so starejši od 18 let teh je 12. Imamo tudi 6 prijateljev naše organizacije. V odredu je 10 članov ZK, 64 članov ZSMS, 98 članov PO, 141 članov RK, 60 članov planinskega društva itd.

V kratkem obdobju svojega delovanja je odred nabavil sledečo

opremo: 9 šotorov, 2 para signalnih zastavic, odredov prapor, usnjeno žogo in dobili smo podarjen pisalni stroj (darovala ga je ZB Vrhnika). V letošnjem letu moramo dokupiti 6 kompasov, 4 pare signalnih zastavic, 5 lokov, 4 žoge, 3 komplete pionirskega orodja, taborniško literaturo in uniforme.

Dotacije, ki smo jih dobili v letu 1975 so: 7000 din od TTKS, 1000 din AMD Vrhnika (delovna akcija), 2700 din prenos iz leta 1974. Izdatki v letu 1975 pa so bili: 800 din taborniška literatura, 300 din članarina ZTS, 250 din popravilo pisalnega stroja, in 2500 din izleti (prevozi). V letu 1976 se predvidevajo naslednji izdatki: šolanje kadrov 4000 din, ureditev doma v Starem malnu 50000, taborniška oprema (kompasi, zastavice, zemljevidi, loki, žoge, literatura) 4000 din, letno taborenje 5000 din, izleti 12000 din in priznanje ter pohvale 1500 din.

Odred je imel več sestankov. Uprava odreda je imela 5 sestankov, 12 posvetov z vodniki in enote v odredu so imele 196 sestankov. Lani je odred usposobil 4 nove vodnike in jih je zdaj 14. Sedem vodnikov je zelo aktivnih. Vodniki bodo obiskovali gozdno šolo ZTS v Bohinju, kjer se bodo izpopolnili v znanju. Znanje, ki ga dobijo naši vodniki v gozdni šoli jim zelo koristi pri njihovem delu. Svoje znanje, prizadevnost, trud in marljivost pa pokažejo naši člani pri polaganju veččin in osvajanju zvezdic. V odredu smo lani podelili 24 veččin za medveke in čebelce (MČ). tabornice in tabornike (TT). Osvojenih je bilo 16 bronastih zvezdic (zvezde so bronaste, srebrne in zlate). Letos smo organizirali več izletov, predavanja, delovnih akcij, tekmovanj, seminarje in taborne ognje.

IZLETI - organizirali smo že izlet v DRAŽGOŠE „Svobodna Jelovica 76“, izlet v neznanu (branje sledi v snegu in postavljanje šotorov v snegu), izlet v neznanu 22. julija, na Veliko Planino, Janče, Rakitno s kolesi, Ljubljanski vrh, izlet na Ulovko pozimi, obiskali bomo partizansko bolnišnico in Kumrovec.

DELOVNE AKCIJE - organizirali bomo akcijo v Starem malnu, ILEGALEC, nabiralne akcije za taborenje in nakup uniform, sodelovali bomo na proslavi občinskega praznika, udeležili pohoda po poteh partizanske Ljubljane, pripravili letno taborenje, organizirali pohod po poteh Faške čete, udeležili proslave ob 4. juliju, obiskali vojašnico Ivan Cankar ob prazniku OF, 16. julija in 22. decembra, šolali naše vodnike v gozdni šoli ZTS v Bohinju, pridobivali nove člane, ogledali si bomo delovno organizacijo na Vrhniki, sodelovali pri komemoraciji ob Dnevu mrtvih v Ligojni, ob prazniku republike izvedli akcijo „Nič nas ne sme presenetiti“. V decembru bodo potekale priprave na letno konferenco, pripravili bomo taborniški novoletni ples, urejali vitrine na šolah in ob Tržaški cesti. Pri akcijah se bomo povezovali z ostalimi organizacijami, ki imajo ravno tako pester in bogat program.

TEKMOVANJA - polagali bomo večine za MČ in TT, udeležili se bomo sankškega tekmovanja, ki ga prireja Partizan Slovenije, v aprilu organizirali odredovo prvenstvo za vse skupine v mnogoboju, v maju sodelovali v področnem mnogoboju za MČ in Murne, sodelovali pri športnem tekmovanju ob Dnevu mladosti, pri slovenskem taborniškem partizanskem mnogoboju, izvedli „Lov na lisico“ za vse skupine, orientacijsko tekmovanje za starejše tabornice in tabornike, sodelujemo že v tekmovanju za značko Živka Lovšeta, ki poteka celo leto.

SEMINARJI - organizirali bomo seminar za MČ in TT za vodnike, za vodstvo na letnem taborenju in posvet o letnem taborenju.

PREDAVANJA - pripravili bomo predavanje „TABORNIK V NAŠI DRUŽBI“.

TABORNI OGNJI - ob dnevu tabornikov 22. aprila in propagandni tabor.

To je le okvirni program. V njem niso omenjeni sestanki, ki jih imamo vsak teden. Na sestankih člani spoznavajo program dela, taborniško organizacijo in literaturo. Vsaka starostna skupina si izdelala podrobnejši program dela. Vodniki so odgovorni za izvedbo programa in imajo največ zasluga za dobro opravljeno delo. Tudi v letošnjem letu jim želimo čim več delovnih uspehov.

Vsi člani naše organizacije si želimo, da bi dobili svoj prostor, kjer bi se nemoteno sestajali, posvetovali in lažje opravljali naše delo. Ker svojih prostorov nimamo, se sestajamo na vseh treh vrhniških šolah in tudi TTKS nam enkrat na teden odstopi svoj prostor. Ob tej priliki se vsem trem vrhniškim šolam in temeljni telesni kulturni skupnosti iskreno zahvaljujemo za njihovo pomoč pri našem delu!

Vsi, ki delamo z našo mladino, se zavedamo, da moramo vzgajati mlade rodove v napredne graditelje naše samoupravne socialistične družbe in če bo potrebno tudi v aktivne borce za obrambo domovine. Taborniki smo že in še bomo dokazali, da smo organizacija, ki vzgaja svoje člane v dobre samoupravljavce. Samoupravljanje za nas ni nov pojem, ampak je že od ustanovitve Zveze tabornikov Slovenije samoupravni sistem uveljavljen in vse naše delo v organizaciji poteka po delegatskem sistemu.

Ivanka Zupanc

OSTROPERO

Šved na Vrhnikih

Nekaj dni zapored sem močno zaskrbljen. Ponoči ne spim, v službi me šef gnjavi, žena me ne razume, otroci mi gredo na živce, da o sosedih sploh ne govorim, stopnice se mi zdijo iz dneva v dan bolj visoke, grajska črnina se mi upira, tudi vinjak mi ne diši več, telefon mi preseda, še skoro bolj kot košarkarski prenos, ki me vedno razburja, avto me več ne veseli čeprav se še vozim z njim, tudi promet... da, pri prometu se mi je vse ustavilo. Torej je le promet vzrok za moje razburjanje in skrbi!

Pa začnimo kar na začetku. Od vekomaj smo plačevali davke; na zemljo, gozdove, živino. Danes pa jih plačujemo še za vikende, čolne in za plače. Za avtomobile smo ga enkrat tudi že plačali, pa so nam ga vrnili, češ, da mora biti davek samo na luksuz, kamor pa avto prav gotovo ne sodi. Ne bi mi bilo žal tega denarja, tudi če ga ne bi dobil nazaj. Žal pa mi je zato, ker davek za ta „neluksus“ vseeno plačujemo. In tega se pa ne da vrniti.

Rekli so za nekoga, da je umrl. Pa ni res. Bolan ali star tudi ni bil, to vem. Povožilo ga je. Ne vem, morda sem ga s tem užalil, ampak jaz vem samo to, da ga ni več med nami. Drugi so dejali, da je zato kriv morilec. Ampak tudi to ni res, saj takšnega poklica pri nas sploh ni. Pa tudi morilcev amaterjev še nimamo. Imamo pa zato voznike, pešce, kolesarje, alkohol, spolzke ceste in pokopališča.

Imamo tudi morje, gozdove, hotele, bazene, smučišča in seveda tudi turiste. Med njimi je največ Nemcev, Francozov, Italijanov, Švedov. Pridejo k nam, se zabavajo, lovijo, kopajo, smučajo – zapravijo devize in se vrnejo domov. Da, vrnejo se, toda ne vsi. kajti tudi oni plačujejo davek, pa ne samo z devizami ampak tudi z življenji. Sprašujem se, kaj smo storili mi in oni, da bi bil ta davek manjši!

Slišal sem za Šveda. Ni potepuh in ne analfabet, temveč specialist psihiater. Prijateljsem se je hvalil, da vsako leto, ko se naveliča življenja v mestu, sede v avto in hajdi v Jugoslavijo na zdravljenje. Motite se, če mislite, da hodi na terapijo v

toplice, saj ga sploh ne matra reuma ali želodec. Terapijo ima kar na naših cestah; vozi veliko hitreje kot to dovoljujejo omejitve, prehitava tam, kjer ni dovoljeno in tudi parkira tam, kjer je prepovedano. Pravi, da se pri tem odlično počuti in da ni boljšega zdravilišča kot so naše ceste. Kazni še ni plačal in trdi, da vse to odlično vpliva na možgane. Morda ima celo prav, ne upam pa si to trditi za vseh tistih 545 žrtev predlanskega in 569 lanskega leta.

Tudi mi smo bili veseli, ko so občinski možje odredili, da je Starra cesta postala enosmerna, saj je čisto zares preozka, ponekod brez pločnika in še trgovine so ob njej. Veselje pa nas je verjetno že minilo kar vse po vrsti, saj se nekateri še vedno vozijo v obeh smereh, drugi pa so kljub omejitvi na 40 kilometrov na uro po njej pričeli celo dirkati, ob tem pa na ves glas kolnejo ostale avtomobiliste, kolesarje in pešce, ki jim delajo „napoto“. In zato jih nihče ne kaznuje.

Ko takole premišlujem o vsem tem, mi pride na misel, da pa morda sam nimam prav in da so se le znaki spremenili. Saj tako ali tako velika večina voznikov parkira pred pošto, kjer stoji znak, ki je včasih pomenil prepovedano ustavljanje in parkiranje, danes pa prav gotovo pomeni obvezno parkiranje in ustavljanje. Ta isti prometni znak stoji tudi pri Tobaku; fički, stoenke, škode pa pred njim. Prav imajo lastniki, saj brez časopisov in cigaret se res ne da, ne doma, kaj šele v službi.

Dober prijatelj pa mi je zaupal, da je pred dnevi prav tam ustavil in šel po cigarete in ko je prišel nazaj, je takoj plačal petdeset novih dinarjev. Seveda, da mu verjamem, obenem pa sem tudi prepričan, da se je miličnik takrat zmotil, saj je moj kolega gotovo edini, ki se mu je kaj takega dogodilo in bo vsekar dobil denar vrnjen nazaj, pa še kakšno „oškodnino“ zraven. Ampak pomislite, kaj bi rekel na to tisti Šved, če bi se mu kaj takega pripetilo in to ravno pri nas na Vrhnikih! Prav gotovo ne bi bil več zadovolje z nami in ne bi ga bilo več k nam!

Vrhniški taborniki v partizanskih Dražgošah

Pančičeva omorika

Teče 20. stoletje, ki v človeški zgodovini ne bo pustilo ravno najboljših rezultatov. Človek se je v tem stoletju spopadel s številnimi dejavniki razvoja in z mnogimi vprašanji, ki ostajajo nepojasnjena. Skratka, človek dosega višek civilizacije, obenem pa pozablja na samega sebe in na svoje okolje. Ko sem premišljeval o vsem tem, se mi je samo od sebe porodilo vprašanje: „Ali je to sploh še civilizacija?“ Narava in okolje postajata vse bolj črna, med zelenjem pa najdemo vse več odpadkov. Mar je to civilizacija, ko živali umirajo v onesnaženih rekah in gozdovih, človek pa se duši v vse bolj onesnaženem zraku? Ne, to zame ni civilizacija in če se bo tako nadaljevalo, bo moral človek priznati, da je premagal samega sebe in njegov lastni konec ne bo ravno vzpodbuden.

Ni moj namen v tem sestavku na dolgo in široko razpravljati o raznih problemih človeka oziroma civilizacije, ampak bi rad opisal drevo, na katerega smo Vrhničani lahko ponosni. To redko drevo bom skušal kar najbolj natančno opisati, saj vem, da ga mnogi sploh ne poznajo ali pa ne opazijo, da se močno razlikuje od drugih dreves. Gre namreč za iglavca, ki se imenuje Pančičeva smreka ali morika (*Picea omorica* Pančič). Pančičevo smreko le težko najdemo saj je ostanek terciarne dobe. V Sloveniji raste le nekaj teh dreves, med njimi tudi drevo na Vrhnikih, ki je po mnenju strokovnjakov eno najlepših v Sloveniji.

Žal moram takoj omeniti, da je to vrhniško znamenitost, ki si je našla svoj življenjski prostor za poslopji Slovenija-avta, tam kjer ponavadi dobi prosto morebitni cirkus, ki zaide na Vrhniko, že načel zob časa in jo bomo prav kmalu lahko videli le še v muzeju ali pa na kakšni sliki.

Kdo, kje in kako je odkril to smreko pa bom opisal v naslednji zgodbi:

Ko je naš veliki naravoslovec Josip Pančič leta 1855, prvič potoval po Uzičkem okraju, je slišal za omoriko, vendar pa mu tega drevesa ni znal nihče pokazati. Prebivalci kraja so mu le govorili, da je omorika podobna smreki, nekateri pa so celo trdili, da je podobna jelki in da med njima ni bistvenih razlik. Leta 1865 so uradne oblasti Pančiču dovolile, da je zaprosil na Visoki šoli, naj mu učenci nalomijo vejice s storži, ki rastejo na Tari in Zlatiboru. Učenci so poskrbeli za vejice in še pred zimo istega leta je imel Pančič v svojem kabinetu več vejic tise, smreke, jelke ter poleg vejic borov tudi dve vejici iskanke omorike. Te vejice pa so bile brez storžev, a je naš naravoslovec vseeno ugotovil, da so najbolj podobne smreki. Kasneje je Pančič zopet vložil prošnjo, da zaprosi učence v Banji Bašti za pomoč pri iskanju. Oblasti so mu tudi tokrat ugodile z odločbo, da se naravoslovcu pošlje vejice iglavcev s storži in pripisom, kjer so bili nabrani. Kljub prošnjam pa tokrat ni bilo

ne vejic in ne storžev. Pančič seveda ni izgubil upanja in leta 1877 je odšel sam, s štirimi učenci iskati omoriko z namenom, da se ne vrne, dokler je ne najde. Taval je po Zlatiboru in Tari ter v Zaovini našel manjšo skupino neznanih iglavcev, ki so imeli na vršičkih veliko število storžev. K Pančiču je pristopil učenec in mu povedal, da je že pred leti nekaj takšnih vejic poslal v Beograd. Prvi pogled na omoriko in njene storže pa je Pančiča potrdil v ugibanjih, da to niti smreka niti jelka, pač pa za naše rastlinje povsem nova vrsta. Da je to res povsem nova vrsta pa je Pančič rabil še veliko dokazov, še zlasti veliko dela je imel znanstvenik s prepričevanjem svojih kolegov. Grielah je na začetku mislil, da je omorika istovetna z orientalsko smreko, medtem ko je bil Purkinje mnenja, da gre za Japonsko smre-

ko. Natančne opise in herbarijske vzorce je Pančič razposlal po celi Evropi in ti dokazi so razbili nevernost znanstvenikov. V mnogih krajih v tujini so pisali cele reportaže o omoriki.

Pančič je omoriko opisal takole: „To drevo spušča in razrašča svoje korenine naravnost pod zemljo. Deblo je ozko piramidno, čez polovico brez vej. Skorja je na zunaj sivkasta, medtem ko je znotraj rdečkasta. Veje so tanke, najvišje lečasto usmirjene navzgor, srednje so vodoravne, spodnje pa spuščene z dvignjenimi vrhovi. Deblo raste v višino od 30 do 40 metrov, njegov premer pa znaša od 50 do 60 centimetrov. Iglice so romboidne. Gornja stran iglic je sijoče, svetleče se temnozeleno barve, z dvema modrobela črtama. Vrh je zaobljen in kratko koničast. Dolge so 1 centimeter in široke 2 do 3 milimetre. Popki so kratki, stožčasti in pokriti od zunaj s prirotenimi, bleščečimi rjavimi luskami. Notranje luske so jajčaste oblike. Cvetovi so enako razporejeni po krošnji kot pri navadni smreki. Moški cvetovi imajo obliko jajčastega storža ter so dolgi do 1 centimeter in rdečevijoličaste barve. Zreli storži so rdečkastorjave barve, po obliki jajčasti in dolgi 4 do 6 centimetrov. Nezreli storži so vretenasti, na obeh straneh zoženi in na svetlobni strani vijoličasti, na senčni strani pa zeleni. Seme je krilato. Krilce je bleščeče, zgoraj nekoliko zaobljeno in svetlorjave barve. Seme je motne rjave barve in od 2 do 2,5 milimetra dolgo. Veje omorike so debele le 3 centimetre. Najbolj raste na livadah pri 300 do 1700 m nadmorske višine. Najpogosteje jo najdemo od 900 do 1300 m nadmorske višine. Njena rastišča so na relativno vlažnih legah. Omorika je zelo odporna proti raznim plinom ter onesnaženju in sicer veliko bolj kot ostali iglavci. Gojijo jo v raznih krajih severne, vzhodne in srednje Evrope. Prilagodila pa se je tudi v nekaterih močvirnatih področjih. Tako ima omorika zelo širok življenjski prostor, celo mnogo večji, kot se da primerjati z njenimi nahajališči.“

Franci Tršar

OB SMRTI FRANCA STRŽINARJA

Zapustil nas je dolgoletni družbenopolitični delavec tovariš Franc Stržinar.

Bil je sin slovenskega kmeta in niso mu bile tuje tegobe in boj za svoj lastni obstanek in kasneje obstoj svoje družine.

Že leta 1942 se je vključil v delo OF; bil je član terenskega odbora OF in gospodarski referent. Po vojni je vneto nadaljeval družbenopolitično delo, sodeloval je v okrajnem odboru OF. Kot kmetu sinu mu tudi problemi našega kmeta niso bili tuji in uspešno je deloval v upravnem odboru kmetijske zadruge Vrhnika, kasneje pa kot predsednik zadrugnega sveta. Več let je uspešno vodil krajevno organizacijo ZB NOV Vrhnika. Ko pa je odšel v pokoj, je vse svoje moči posvetil Društvu upokojevcem, in ko se je na Vrhnikih pokazala potreba po novem Domu počitka, je vse svoje sile kot predsednik gradbenega odbora vložil v gradnjo tega doma.

Bil je tudi član izvršnega odbora prvega vrhniškega solidarnostnega sklada in je nemalo pripomogel k temu, da imamo danes že zgrajen prvi blok iz sredstev, ki so jih delavci v združenem delu prispevali za reševanje najbolj perečih stanovanjskih problemov.

Tovariš France Dtržinar nam bo ostal v trajnem spominu kot neutrudni delovni tovariš in občan!

ZAHVALA

Ob smrti mojega moža Andreja Breznikarja iz Vrhnike se toplo zahvaljujem vsem sosedom za izrečeno sožalje, cvetje, vence in pomoč, ki so mi jo nudili

Marija Breznikar

Z občnega zbora tabornikov

Novosti iz zdravstvenega varstva in zavarovanja

Od 1. januarja letošnjega leta velja novi samoupravni sporazum o najmanjšem obveznem obsegu zdravstvenega varstva v Socialistični republiki Sloveniji (objavljeno v Uradnem listu SRS št. 1-8/76, dne 22. januarja 1976).

Oglejmo si najpomembnejše novosti:

PRISPEVEK ZAVAROVANCEV K STROŠKOM ZDRAVSTVENEGA VARSTVA:

1. 10 dinarjev za zdravila, pomožni in sanitetni material ob prevzemu v lekarni na recept; če je cena posameznega zdravila nižja od 10 dinarjev, plača zavarovanec zdravilo v celoti.

2. 40 dinarjev za vsak prvi obisk zdravnika na domu, ki je opravljen na zahtevo zavarovanca.

3. a) 20 dinarjev — za vsak prvi pregled pri vsakem zdravniku-specialistu, razen za preglede v dispanzerjih;

b) 40 dinarjev — za vsak prvi pregled pri vsakem zdravniku-specialistu, če zavarovanec ne predloži napotnice, kadar je ta predpisana s statutom zdravstvene skupnosti.

4. 30 dinarjev za prevoz z reševalnim ali drugim posebnim vozilom.

5. a) 100 dinarjev za protezo ortotične pripomočke, aparat za ekstenzijo, prosto stoječi trapez in invalidski voziček; če zavarovana oseba dobi v uporabo že rabljen aparat za ekstenzijo, prosto stoječi trapez ali invalidski voziček, ne prispeva k stroškom.

b) 150 dinarjev — za ojačevalni slušni aparat in za aparat za omogočanje glušnega govora.

c) 60 din — za kontaktna stekla in lasuljo.

d) 250 din — za ortopedske čevlje.

e) 06 din — za pripomočke za oči.

f) 20 din — za berglje.

g) 100 din — kilne pasove.

h) 100 din za nepodložene rokavice (usnje), estetske rokavice za protezo, navleke za krn po amputaciji, gumijasto žimnico.

i) 30 din — za razpršilnik ali inhalator.

6. V zobozdravstvu:

— za vsako polno prevleko 110,00 din

— za vsako estetsko prevleko 130,00 din

— za vsako krono (z zatičkom) 160,00 din

— za vsak člen (v mostičku) 70,00 din

— za vsak inlay 65,00 din

— za vsako nadomestitev fasete, cementiranje stare prevleke, demontažo prevlek ipd. 20,00 din

— za vsako totalno protezo 230,00 din

— za vsak obturator 40,00 din

— za vsako opornico 280,00 din

— za totalno protezo po Meistru 530,00 din

— za vsak jahač ali gred 55,00 din

— za vsak fiksni ortodonski aparat 280,00 din

— za vsak snemni ortodonski aparat 135,00 din

— za vsako reparaturo, prilagoditev, predložitev ali reokluzijo stare proteze 35,00 din

— za vsako visil protezo 405,00 din

7. 5,00 din — za neobvezna cepljenja.

K stroškom za zdravstvene storitve in pripomočke iz prejšnjih točk ne prispevajo zavarovanci:

1. kadar uveljavljajo pravice iz najmanjšega obveznega obsega zdravstvenega varstva;

2. kadar uveljavljajo pravice iz zdravstvenega varstva za primer nesreče pri delu ali poklicnega obolenja;

3. uživalci stalnih družbenih pomoči, stalnih priznanih, pokojnin z varstvenim dodatkom in kmetje, ki jih zdravstvene skupnosti iz socialnih razlogov oprostitjo plačila prispevkov za zdravstveno varstvo.

4. za prevoz z reševalnim ali drugim posebnim vozilom, če je po odredbi zdravnika, ki zdravi upravičenca, zaradi iste bolezni potreben večkratni prevoz, razen za prvi prevoz;

5. vojaški invalidi, imetniki Partizanske spomenice 1941, udeleženci NOB pred 9.9. oziroma 13.10.1943, borci španske revolucionarne vojne 1936–1939, borci za severno mejo, odlikovanci z redom narodnega heroja, z redom Karadjordjeve zvezde z meči, z redom belega orla z meči in zlato medaljo Obiliča, in sicer za zdravlila.

NEGA OŽJEGA DRUŽINSKEGA ČLANA

Dopust zaradi nege ožjega družinskega člana (otrok, zakonec) lahko pristojni zdravnik odobri za vsak posamezni primer v trajanju do 30 dni za otroka do sedmih let starosti, oziroma do 15 dni za ostale ožje družinske člane. Nadomestilo osebnega dohodka gre v breme SKUPNOSTI ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA. Na prošnjo zavarovanca lahko pristojni zdravnik predlaga tudi podaljšan dopust zaradi nege (do največ 90 dni), vendar le v primeru, če bi bila brez ustrezne domače nege potrebna premestitev v bolnišnico in, če v gospodinjstvu ni drugih družinskih članov, ki so sposobni negovati obolelega družinskega člana. Dopust nad 30 dni odobrava „ODBOR ZA REŠEVANJE PROŠENJ, UGOVOROV IN PRITOŽB“ pri REGIONALNI ZDRAVSTVENI SKUPNOSTI. Zavarovanci vlagajo prošnje pri „STROKOVNI SLUŽBI“ te SKUPNOSTI.

IZBRANI ZDRAVNIK

Novi občinski statuti določajo (čl. 40), da bolnik-upravičenec med zdravljenjem akutne bolezni ne sme menjati izbranega zdravnika. Ne velja torej več določilo starega statuta, da se mora upravičenec držati izbranega zdravnika vsaj eno leto.

KRVODAJALCI

Nadomestilo osebnega dohodka pripada zavarovancu tudi v primeru, če je odsoten zaradi dajanja

krvi, transplantacije kože, živega tkiva ali organov v korist druge osebe.

NEUPRAVIČEN ZDRAVNIŠKI OBISK

Upravičenec, ki naroči zdravnika na dom, plača sam vse stroške zdravniškega obiska, če se izkaže, da obisk na domu ni bil potreben.

ZDRAVILIŠKO ZDRAVLJENJE

Bolnika-upravičenca smejo premestiti bolnišnice v naravna zdravilišča zaradi neposrednega nadaljevanja bolnišničnega zdravljenja v primerih, ko iz medicinskih razlogov zdravljenje v bolnišnici ni več potrebno.

Zdravljenje v naravnem zdravilišču kot nadomestilo bolnišničnega zdravljenja oziroma ambulantnega zdravljenja odredi tudi v bodoče zdravniška komisija.

ZDRAVNIŠKA KOMISIJA — PREGLEDI

Pristojni zdravniki, ki so pooblašeni odobravati bolniški stalež, v bodoče niso dolžni pošiljati po preteku 30 dni obolelih zavarovancev na pregled k zdravniški komisiji I. stopnje zaradi podaljšanja staleža delanezmožnosti. Zdravniki naj bolne zavarovance pošiljajo na pregled po svoji uvidevnosti oziroma na zahtevo zdravniške komisije, delovne organizacije, kjer je zavarovanec zaposlen ali strokovna služba REGIONALNE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI.

Zdravniška komisija bo opravljala kontrolo staleža delanezmožnih v ambulantah zdravnikov. Določila bo tudi primere, ko mora pristojni zdravnik obvezno poslati bolnega zavarovanca na pregled.

NADOMESTILO OSEBNEGA DOHODKA (boleznina)

Ko gre nadomestilo osebnega dohodka v breme ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI ali zasebnega delodajalca, znaša tudi v bodoče

- 80 % od 31. dne dalje in
- 90 % od 61. dne dalje.

POVRAČILA ZA STROŠKE PREHRANE IN NASTANITVE (DNEVNICE)

Povpračilo za stroške prehrane in nastanitve v drugem kraju znaša:

- polovico dnevnic, ki jo določa za tekoče leto sindikalna lista za službena potovanja v državi, ki trajajo 8 do 12 ur, če je odsotnost upravičenca daljša od 8 ur,
- dve tretjini dnevnic, ki jo določa za tekoče leto sindikalna lista za službena potovanja v državi, ki trajajo več kot 12 ur, če je odsotnost upravičenca daljša od 10 ur in če zavarovana oseba tudi prenočuje v drugem kraju.

Ko bomo seznanjeni s predpisi o otroškem dodatku za letošnje leto, vas bomo seznanili tudi z njimi.

TELEFONSKA
ŠTEVILKA
UREDNIŠTVA
NAŠ ČASOPIS 70 325

Ko mečemo odpadke v naše reke, istočasno moledujemo za starimi lepimi časi, ko so bile vode še bistre in polne rib. Ne zavedamo se, da smo vsemu sami krivi. Velikokrat je slišati besede: „To je kakor pljunek v morje.“ Ja to je res! Oh, če bi bil samo eden ali dva! Toda, tragična resnica je, da smo skoraj vsi enaki. Vidimo, da na grmovju ob rekah visi vse polno cunj in polivinilastih vrečk. Čeprav to vidimo, še naprej mečemo v vodo, saj voda „vse odnese“. Na fotografiji lahko vidimo, kam je voda „vse odnesla“.

Iz obiska v KS

Na razširjeni seji skupščine občine Vrhnika konec meseca novembra preteklega leta je bil sprejet dogovor, da je potrebno organizirati razgovor o stanju in problemih v vseh trinajstih krajevnih skupnostih v naši občini.

Razgovor naj bi se dotaknil naslednjih vprašanj:

- organiziranje in funkcioniranje KS
- medsebojno sodelovanje v KS (organi KS in družbenopolitične organizacije)
- delo organov in obeh delegacij KS
- sodelovanje KS z občinsko skupščino in njenimi organi
- samoupravna krajevna zakonodaja
- delo odborov za SLO in družbeno samozaščito
- materialni in finančni problemi v KS
- komunalna vprašanja v KS
- gradbeni in urbanistični problemi
- problemi v zaposlovanju, obrtni dejavnosti, trgovini, gostinstvu, turizmu, zdravstvu in socialnem skrbstvu.

Razgovori so bili že v desetih KS, v KS Drenov Grič — Lesno Brdo, Sinja gorica, Bevke, Blatna Brezovica pa bodo v prvih mesecih letošnjega leta. Razgovorov so se udeležili predsedniki in podpredsedniki sveta KS, vodje obeh delegacij, predsedniki in sekretarji krajevnih konferenc, predsedniki ZSMS, sekretarji OO ZK in predsedniki ZB, prav tako pa tudi pred-

stavniki skupščine občine Vrhnika in predstavniki družbenopolitičnih organizacij.

V razgovorih sta se predsednik skupščine občine ing. Branko Stergar in predsednik izvršnega sveta ing. Marjan Krmavner dotaknila sodelovanja med svetom KS in delegacijo družbenopolitičnega zbora, delovanja odborov za SLO, ki imajo v krajevnih skupnostih velik pomen. Tovariš Stergar je poudaril, da je naloga vseh, da aktivno sodelujemo v SLO ter tako branimo svobodo, sovražnika pa onemogočamo na vsakem koraku. Poudaril je, da mora KS podati oceno delovanja delegatov oziroma delegatskega sistema v KS, krajane pa sprotno informirati o svojem delu in delovanju delegatov. Delegat mora zastopati mišljenje svoje delegacije, katero zastopa in jo nato obvestiti o odločitvi skupščine. Prav tako pa mora informirati KS in delegacijo, če je zaradi usklajevanja na občinskem nivoju spremenil svoje stališče.

Predstavniki KS in družbenopolitičnih organizacij so razložili svoje težave in načrte v okviru svojih KS; ti se najpogosteje javljajo na področju šolstva, otroškega varstva, komunalnih dejavnosti, urbanizma itd.

Menim, da so bili ti razgovori zanimivi in plodni in na posvetih s predsedniki delegacij smo se dogovorili, da je potrebno pripraviti kratek seminar za člane delegacij, ki ga prav v teh dneh organizira predsedstvo OK SZDL. Jože Pivk

OBČINSKA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST VRHNIKA

RAZPISUJE

delovno mesto KNJIGOVODJE za nedoločen čas. Osebni dohodek po samoupravnem sporazumu. Pismene prijave pošljite na naslov: Občinska izobraževalna skupnost, Tržaška 14, Vrhnika.

Informacije lahko dobite po telefonu 70-225
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta!

50 LET ŠAHOVSKEGA DRUŠTVA VRHNIKA

Jugoslavija v malem

Šahovsko društvo Vrhnika je 21. decembra 1975 leta praznovalo 50-letnico obstoja. Ob tej priložnosti je bila svečanost, na kateri so podelili priznanja najzaslužnejšim članom. O jubileju so organizirali številne turnirje, med drugimi tudi članski turnir Notranjske, mladinski in ženski turnir, turnir veteranov, številne hitropotezne in ekipne turnirje in simultanko, ki jo je z vrhniškimi šahisti odigral vele mojster Parma. Na turnirjih so sodelovali šahisti iz Logatca, Cerknice, Borovnice, JLA in Vrhnike.

Izredno dobro je uspel turnir veteranov na katerem so igrali šahisti starejši od štirideset let. To je bilo ganljivo srečanje starih prijateljev, kateri se niso videli in srečali za šahovnico že mnogo let. Nekateri so nazadnje igrali med seboj celo pred drugo svetovno vojno, saj po vojni ne živijo več na Vrhniki. Tako je iz Maribora prišel ing. Janez Prek, ki je bil najmočnejši igralec Vrhnike, saj je uspešno igral tudi z znanimi igralci kot so Aljehin, Retij, Bogoljubov, Eliskases, Vidmar, Pirc in drugi.

Poglejmo še posamezne rezultate:

Vrsta turnirja	Število udeležencev	zmagovalec
Člani	22	Gostiša Franc
Mladinci	13	Jerič Simon
Ženske	8	Golc Nevenka
Hitropotezni (posamezniki)		
Člani	24	Ukmar Mitja
Mladinci	14	Jerič Simon
Ženske	6	Golc Nevenka
Hitropotezni (ekipno)		
Člani	6	Borovnica
Mladinci	4	Borovnica
Ženske	3	Vrhnika
Turnir veteranov	14	Gostiša Franc

Na simultanki z vele mojstvom Brunom Parma je igralo 40 šahistov. Štirje igralci so dosegli remi: Prvinšek Jože, Koščak Andrej, Markovič Jelena, Stankovič Miroslav.

KAKO JE NASTALO ŠD VRHNIKA

Prvi začetki razvoja šaha v Sloveniji so se pojavili v prejšnjem stoletju. Pravi razmah pa se je pričel šele s pojavom našega velikega šahista dr. M. Vidmarja. Njegovi šahovski uspehi so zelo pozitivno vplivali na mlade entuzijaste v prvih letih našega stoletja, saj so se že pred prvo svetovno vojno pojavljala prva šahovska društva v Sloveniji. Ker je bil dr. Vidmar Ljubljčan, je bil ta šahovski zanos najmočnejši v Ljubljani. Na Vrhniki, ki je že zaradi bližine tradicionalno vezana na Ljubljano, se je hitro razširil vpliv „centra“. Formiranje prvih klubov v Ljubljani je dalo idejo vrhniškim entuzijastom, da so ustanovili šahovsko društvo. Račune jim je preprečila I. svetovna vojna, vendar niso opustili misli na svoje društvo, saj so takoj po končani vojni začeli z resnim delom, to je bilo okrog leta 1920. Pisanih sledov o formiranju kluba ni, zato se je bilo potrebno osloniti na izjave in spomine starih članov. Po njihovih besedah je bilo društvo ustanovljeno v obdobju od 1922. do 1926. leta. Zaradi tega se je odbor odločil, da se za leto ustanovitve proglasi 1925. leto in da se

1975. leto proslavi kot 50-letnica ŠD Vrhnika.

Prvi entuzijast in organizator šahovskega življenja na Vrhniki je bil Valentin Kompore. Toda pogoji za delo ŠK Vrhnika so bili zelo težki in je aktivnost kluba počasi ugasnila.

Znani Blejski turnir 1931 leta je s Tonetom Hojanom in Matijas Antonom na čelu pospešil formiranje šahovskega kluba. Formiran je bil 1932. leta z imenom ŠK Vrhnika. Ko so ga hoteli registrirati so zvedeli, da ŠK Vrhnika že obstoja, toda za njega niso vedeli. Ponovno so sklicali sestanek na katerem je bil tudi predsednik ŠK Vrhnika Valentin Kompore. Klubu so dali novo ime „Močilnik“. Okrog sebe je klub zbiral napredne ljudi, kateri so bili zaradi svojega delovanja zaprti 2-3 leta.

V knjigi „Slovenski šah“ na strani 156 piše:

ŠK Vrhnika je bil ustanovljen kmalu po vojni in ga je do leta 1930 vodil Valentin Kampare. Nadaljnja leta je vodil ŠK „Močilnik“ predsednik Anton Hojan in je

večjimi in manjšimi uspehi do leta 1954 pod imenom „MOČILNIK“ z voditeljem Lazarjem Milankovičem.

Zaradi slabih pogojev za delo, se je priključil športnemu klubu „Usnjar“, kjer je deloval kot sekcija tega kluba. Leta 1955/56 so bila izpolnjena z bogatim šahovskim programom. Na Notranjskem področju je bil to najuspešnejši klub, dobro so delali v sekciji in s pionirji pod vodstvom Ivana Jurca. 1958 leta je bil formiran notranjski odbor, katerega predsednik je bil Jurca. Leta 1962 je bila formirana Notranjska šahovska podzveza, katera je veliko pripomogla pri združevanju šahistov Notranjske. Polet dela je v letih 1955/56 nekoliko zamrl. Športni klub „Usnjar“ ni imel razumevanja za šahovski klub (sekcijo) in zato so iztopili. Na konferenci dne 21.12.1962 je sekcija spremenila ime v Šahovsko društvo Vrhnika, katerega še danes nosi.

1970. leta je bil izbran nov upravni odbor (na čelu s Koščak Andrejem) kateri si je zadal nalogo, da postane šah množična igra in da pridobi čim več mladih. Klub je štel 98 ljudi.

V letih 1970-75 je bilo veliko šahovskih srečanj. Naši igralci so dosegli tudi nekaj dobrih rezultatov, nekateri med njimi Golc Nevenka je zasedla 6. mesto na prvenstvu za članice Slovenije 1975 leta in 3. mesto na prvenstvu za mladinke. Markovič Jelena se je plasirala v finale prvenstva za članice Jugoslavije v dopisnem šahu, Markovič Bogdan se je uvrstil v finale prvenstva za mladince v dopisnem šahu in Prijatelj Robert je igral v finalu. Z napredovanjem teh mladih šahistov je pojačana ekipa društva postala član prve slovenske lige. To je bilo najlepše darilo za rojstni dan društva. K temu uspehu so največ pripomogli: Gostiša Franc, Koščak Andrej, Sodja Janez, Markovič Stojan, Stevanovič Hranislav, Stankovič Miroslav, Prvinšek Jože, Golc Nevenka, Markovič Jelena, Gostiša Leon, Markovič Bogdan in Prijatelj Robert. Prijatelj Robert je v sezoni 74 in 75 na prvi mladinski tabli dosegel rezultat od 19. partij + 17 = 2-0.

ŠD Vrhnika je postalo znano v Jugoslaviji po doseženih uspehih v dopisnem šahu, ker ima največ do-

PRESEDSTVO OBČINSKE KONFERENCE SZDL VRHNIKA

RAZPISUJE PROSTO DELOVNO MESTO STROKOVNO-POLITIČNEGA SODELAVCA PRI OBČINSKI KONFERENCI SZDL VRHNIKA

V pošteb pridejo kandidati z višjo ali visokošolsko izobrazbo politološke, pravne, ekonomske, sociološke, filozofske, socialne, upravne ali druge ustrezne usmeritve. Žaželeni so predhodne delovne izkušnje.

K sodelovanju vabimo tudi tiste kandidate, ki doslej še nimajo nobenih delovnih izkušenj – pripravnike.

Kandidati morajo poleg teh pogojev izpolnjevati tudi moralno politične kriterije, med katerimi bo posebej upoštevana njihova dosedanja družbenopolitična dejavnost in njihovo dosedanje zaveznanje za uveljavljanje in uresničevanje socialističnih samoupravnih odnosov. Prosto delovno mesto je mogoče zasesti takoj ali po dogovoru. Osební dohodek bo določen v skladu z določili samoupravnega sporazuma o določanju sredstev za osebne dohodke delavcem OK SZDL.

Interesenti naj posredujejo svoje prošnje do vključno 29. februarja 1976 na naslov: Predsedstvo OK SZDL Vrhnika, 61360, Cankarjev trg 8.

pisnih igralcev v Jugoslaviji. Dopisni šah ima dolgoletno tradicijo. Pred vojno ga je igral Valentin Kompore in Gostiša Franc, katera sta postala MK v dopisnem šahu. Dobre rezultate so dosegli tudi Koščak, Sodja, Iskrenovič, Golc N., Furlan M., Prijatelj I. in zgoraj navedeni.

Šahovsko Društvo Vrhnika je zelo popularno na Vrhniki, ker ne igra šah samo v okviru društva, ampak tudi pomagamo ali organiziramo mladinske olimpijade, sindikalna in vojaška tekmovanja. Zelo dobro smo organizirali sindikalno prvenstvo Vrhnike, januarja 1975 na katerem je sodelovalo več kot 100 šahistov.

Aktivnost kluba in sodelovanje z armijo je tradicionalno že od vojne naprej. To sodelovanje pa se bo sedaj še bolj okrepilo, saj je šahovska igra v korist razvijanju pozitivnih moralnih lastnosti mladih ljudi. In tem bo treba posvetiti precej pozornosti. Garnizonu nudimo pomoč, da bi čim kvalitetneje formirali šahovske sekcije.

Ko govorimo o bodočnosti ŠD smo lahko brez skrbi, ker je trenutno dovolj mladih ljudi, ki imajo radi to igro. Sedaj je v sekcijah osnovnih šol Janez Mrak in Ivan Cankar vključenih okrog 100 učencev.

Na koncu pogledimo še eden pomembni detalj na katerega so člani društva zelo ponosni. ŠD Vrhnika je po svojem sestavu Jugoslavija v malem. Nikoli ni bilo nacionalističnih problemov in izpadov. S svojo fer igro in tovariškimi odnosi čuvarimo in gojimo najsvetlejšo tradicijo naših narodov: „bratstvo in enotnost“.

Ob jubileju smo izdali tudi lepo značko, na kateri ima pomembno mesto tudi grb Vrhnike. Na proslavi so bile podeljene plakete zaslužnim šahovskim delavcem, Hojan Tonetu, Prek Janezu, Gradišnik Karlu, Jurca Ivanu, Gostiša Francu, Markovič Stojanu, Nikolčič Djordju, Stankovič Miroslavu in domu JNA, ki nudi šahistom izredne pogoje za igro že veliko let. Pisane pohvale pa so dobili: Golc Nevenka, Markovič Jelena, Gostiša Leon in Prijatelj Robert.

V tem času je bila tudi uspela razstava, ki je bila odprta od 8.-12. decembra 1975, na kateri je bil prikazan razvoj ŠD Vrhnika in bogata šahovska literatura.

Stankovič Miroslav

Streljanje

Občinska organizacija ZRVS Vrhnika je že drugič organizirala uspelo in med mladino priljubljeno tekmovanje v streljanju z zračno puško v počastitev 22. decembra, Dneva JLA. Letos so ekipe pionirjev in mladincev tekmovali ločeno. Letos so v skupini pionirjev sodelovale ekipe sedmih razredov osnovnih šol vrhniške občine. V skupini mladincev pa so sodelovale ekipe osmih razredov osnovnih šol, ekipe ZSMS Vrhnika, ekipe pohodne enote, ekipe strelske družine in ekipe garnizije Vrhnika. Skupno je sodelovalo 26 ekip z 78 strelci.

Rezultati tekmovanja so bili naslednji:

Pionirji ekipno:

1. mesto: Osnovna šola J. Mrak 7.b razred
2. mesto: Osnovna šola J. Mrak 7.a razred
3. mesto: Osnovna šola J. Mrak 7.c razred

Pionirji posamezno:

1. mesto: Bajc Jelko, OŠ J. Mrak
2. mesto: Debevc Marko, OŠ J. Mrak
3. mesto: Verbič Jože, OŠ J. Mrak
4. mesto: Raztresen Metod, OŠ J. Mrak
5. mesto: Cafuta Roman, OŠ I. Cankar
6. mesto: Grošek Tihomir, OŠ J. Mrak

Mladinci ekipno:

1. mesto: Strelska družina Vrhnika
2. mesto: Garnizija Vrhnika (ekipa IIO)
3. mesto: ZSMS Borovnica

Mladinci posamezno:

1. Slabe Bojan, SD Vrhnika
2. Šinigoj Boris, SD Vrhnika
3. Vuletić Jovica, Garnizija Vrhnika
4. Doljšak Janez, Borovnica
5. Prekpolja Prenko, Garnizija Vrhnika
6. Podržaj Janez, Borovnica

Ekipni zmagovalci so prejeli pokale pokrovitelja ZRVS VRHNIKA. Absolutni zmagovalci tekmovanja pa je za letošnje leto ekipa mladincev Strelske družine Vrhnika, ki je prejela prehodni pokal „22. december“.

Lovro Novinšek

Na proslavi ŠD Vrhnika je sodeloval tudi vele mojster Bruno Parma, ki je odigral simultanko. Vrhniki šahisti so mu izročili skromno darilo in zahvalo.

Družbeno varstvo samoupravnih pravic in družbene lastnine

Kakšna je po Ustavi in Zakonih vloga družbenega pravobranilca samoupravljanja?

Družbeni pravobranilec samoupravljanja kot nova ustavna kategorija je ustanovljena zaradi uresničevanja družbenega varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine. Družbeni pravobranilec samoupravljanja uporablja z zakonom določene ukrepe in vlaga pravna sredstva takrat, ko je z aktom ali dejanjem organizacije združenega dela, druge samoupravne organizacije ali skupnosti, družbene politične organizacije ali drugo družbeno pravno osebo oziroma organa družbeno-politične skupnosti kršena z ustavo, zakonom ali samoupravnim splošnim aktom določena pravica ali obveznosti glede upravljanja in razpolaganja z družbenimi sredstvi in glede pridobivanja in delitve dohodka ustvarjenega v združenem delu razen tedaj, ko gre za oškodovanje družbene lastnine z aktom ali dejanjem s katerim je bilo pravno razmerje vzpostavljeno s tretjo osebo.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja prav tako v primerih in pod pogoji določenimi s posebnim zakonom pred pristojnim sodiščem izpodbija akt ali dejanje organizacije, skupnosti, druge družbene pravne osebe ali organa iz predhodnega odstavka, če se s tem aktom ali dejanjem nezakonito razpolaga z družbenimi sredstvi v korist tretjih oseb ali če se kršijo načela nacionalizacije ali predpisi o omejitvi zasebne lastnine.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja začne postopek na lastno pobudo ali na pobudo delavcev, organov samoupravne kontrole organizacij združenega dela, drugih samoupravnih organizacij, občanov ter organov družbenopolitičnih skupnosti.

Zaradi uresničevanja svoje funkcije družbeni pravobranilec samoupravljanja spremlja družbene odnose in pojave, ki so pomembni za varstvo samoupravnih pravic delovnih ljudi in družbene lastnine, seznanja o opaženih pojavih in problemih ustrezne samoupravne organizacije in skupnosti, gospodarske zbornice in druga združenja kot tudi ustrezne družbeno politične organizacije in skupščino, jim poroča, daje svoja mnenja o teh pojavih in problemih ter daje pobude in predloge zaradi ukrepanja.

Od delavcev, organizacij, skupnosti, občanov in organov samoupravljanja sprejema vloge in izjave o kršitvah samoupravnih pravic delovnih ljudi in družbene lastnine in jih obvešča kaj je v zadevi ukrenil. Kadar meni, da so kršene samoupravne pravice ali da je oškodovana družbena lastnina ima pravico in dolžnost, da na to opozori ustrezne organizacije, skupnost ali organ in da predlaga ali da pobudo za uskladitev njihovega akta ali ravnanja z ustavo, zakonom, drugim predpisom ali samoupravnim splošnim aktom. Zato lahko zahteva, da se skliče seja organa upravljanja zaradi proučitve določenega vprašanja s področja varstva samoupravnih pravic delovnih ljudi ali družbene lastnine ali pa lahko zahteva, da se delovnim ljudem sporoči oziroma objavijo listine in podatki, ki so pomembni zaradi uresničevanja ustavnih pravic, lahko pa uporabi tudi druge, z zakonom določene ukrepe.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja lahko tudi začasno zadrži izvršitev splošnega ali posamičnega akta, kot tudi izvršitev dejanja organizacije ali skupnosti družbenopolitične organizacije,

drugo družbeno pravno osebo oziroma organa družbenopolitične skupnosti, razen skupščine te skupnosti, če bi bila z izvršitvijo akta ali dejanja huje kršena samoupravna pravica delovnih ljudi oziroma oškodovana družbena lastnina, okoliščine primera samega pa zahtevajo, da se kršitev oz. oškodovanje čimprej prepreči. Če nastanejo v organizaciji združenega dela, drugi samoupravni organizaciji ali skupnosti bistvene motnje v samoupravnih odnosih, če so huje prizadeti družbeni interesi ali če organizacija ali skupnost ne izpolnjuje z zakonom določenih obveznosti, predlaga skupščini družbenopolitične skupnosti, da uporabi v ustavi in z zakonom predvidene ukrepe. Če pa je z dejanjem odgovorne osebe storjena kršitev samoupravnih pravic ali pa z oškodovanjem družbene lastnine storjeno kaznjivo dejanje, je družbeni pravobranilec dolžan podati ovadbo pristojnemu javnemu tožilstu.

Seveda ima družbeni pravobranilec samoupravljanja tudi pravice vpogleda v dejavnost organizacij združenega dela, v dejavnost drugih samoupravnih organizacij ali skupnosti, organov družbenopolitične skupnosti, družbenopolitičnih in drugih organizacij ter društev, kakor tudi pravico, da od njih

zahteva njihove samoupravne akte in druge potrebne podatke in obvestila.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja torej ni državni organ; on ne opravlja sodnih funkcij niti ga ne moremo enačiti z javnim pravobranilcem. Družbeni pravobranilec samoupravljanja je samostojen organ družbene skupnosti, čigar naloga je družbeno varstvo samoupravnih pravic delovnih ljudi in družbene lastnine.

To nalogo sta skupščini občin Vrhnika in Logatec zaupali dipl. pravniku Zoranu Mraku iz Logatca.

Začasno ima družbeni pravobranilec samoupravljanja poslovne prostore na Občinskem sodišču na Vrhniki, v sobi št. 2/I. nadstropje. Družbeni pravobranilec samoupravljanja bo v skladu s svojo funkcijo predvsem sodeloval s sindikati in organi samoupravne delavske kontrole. Svoje delo bo usmeril v preventivno delovanje tako, da do kršitev samoupravnih pravic in zlorabo družbene lastnine ne bi prišlo. Ker računa, da bodo v najkrajšem času urejeni osnovni elementi poslovanja bo normalno delo predvidoma steklo že meseca februarja 1976.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja
ZORAN MRAK

NA DRENOVEM GRİČU ZOPET OO ZK

Aktivnost komunistov na Drenovem griču se ponovno oživlja saj bodo kmalu dobili svojo OO ZK, ki v tej krajevni skupnosti že nekaj časa ni obstojala

Za večjo aktivnost

Na zadnjem posvetu predsednikov in sekretarjev krajevnih konferenc SZDL smo pregledali izvrševanje sprejetih sklepov. Dogovorili pa smo se tudi, da bodo te KK SZDL usmerile vse svoje sile v prizadevanje za krepitev SLO in družbene samozaščite v KS.

Veliko časa pa smo posvetili obravnavi vprašanj, kako uresničiti določilo statuta SZDL Slovenije in pravil občinske ter njenih konferenc SZDL, ki govore o SZDL kot frontni organizaciji, katera naj se še bolj aktivno vključi v vsakodnevno življenje in delo občanov in delovnih ljudi v krajevnih skupnostih.

SEMINAR ZA NOVE ČLANE ZK

V prvih dneh februarja je občinski komite ZK organiziral tridesetsturni seminar za vse tiste, ki se želijo vključiti v ZK ali pa so jih že predlagale osnovne organizacije ali posamezni člani ZK. Namen tega seminarja je, da se vsi ti posamezni komunisti temeljito seznajajo s programom in statutom ZK in o obeh osnovnih dokumentih tudi temeljito razpravljajo, ter tako odpravijo vsa morebitna vprašanja in nejasnosti.

Seminar je za vse nove člane ZK pomembna oblika idejnopolitičnega izobraževanja, saj mora biti kandidat, ki vstopa v ZK podrobno seznanjen z vsemi dolžnostmi in obveznostmi, ki jih ima kot član ZK, avantgardne sile v razvoju naše družbenopolitične ureditve.

Del priznanj GD Borovnica, ki so jih prejeli v jubilejnim letu

Še z večjo voljo

Prostovoljno Gasilsko društvo Borovnica je uspešno zaključilo svojo jubilejno leto – praznovali so 90. obletnico aktivnega delovanja. Letos ne mislijo počivati na lovorikah. Še resneje so se lotili novih nalog, saj jim priznanja, ki so jih prejeli v jubilejnim letu, dajejo še večji polet in še več volje.

Za lansko aktivnost so prejeli precej družbenih priznanj, med njimi tudi plaketo Ivana Cankarja za 90-letnico obstoja društva. Prejeli so tudi zahvalo za sodelovanje in pomoč pri realizaciji prireditve „Finžgarjev večer“ v Brezovici. Od Gasilske zveze Slovenije so dobili Gasilsko plemenico I. stopnje. Na občinskem gasilskem tekmovanju, ki je bilo posvečeno 30-letnici osvoboditve in 90-letnici GD Borovnica, so dosegli prvo mesto v pionirski in v članski konkurenci.

Za letos so si zastavili širok in pester program. Glavna naloga je

gradnja novega gasilskega doma, saj je „tastar“ svoje odlučil in ni več primeren za sodobne hitre akcije. Še tesneje bodo sodelovali z družbeno političnimi organizacijami, posebno s civilno zaščito in ostalima gasilskima društvoma v KS Borovnica. Ne zanemarjajo tudi vzgojnega pomena. V svoje vrste bodo vključili še več mladih in jih vzgajali v dobre in vestne gasilce.

Zavedajo se, da bodo morali še več vaditi, da bodo fizično in taktično dobro pripravljeni in kos težkim nalogam v akcijah.

O DELU KS DRENOV GRİČ–LESNO BRDO

Uspešno delajo

V krajevni skupnosti Drenov grič – Lesno brdo so končana dela prve faze obnove nizkonapetostnega omrežja in postavitev transformatorske postaje za naselje Lesno brdo in za nekaj hiš, ki že sodijo v KS Log.

Akcija zbiranja sredstev za ta dela je potekala v celi KS že od leta 1973. Po 50 starih tisoč so plačali tisti občani, ki so že prispevali denar v letu 1939 in 1965, 75 tisočakov tisti, ki so samo leta 1965., nanovograditelji, ki pa še niso plačali komunalnega prispevka, pa so odšteli 120 tisoč.

Krajani Lesnega brda so sami s prostovoljnim delom opravili vsa fizična dela, izkopali so jarke za polaganje kabla in jame za drogeve in mnogo je bilo tudi takih, ki so morali prekopati tudi vrt ali njivo ali pa posekati sadno drevje. Odziv na akcijo je bil – razen redkih izjem seveda – res velik in prepričani smo lahko, da bodo v letošnjem letu tudi prebivalci Drenovega griča vložili vse sile v rekonstrukcijo omrežja pri njih, saj so zaradi slabe napetosti prizadeti predvsem kmetije, zato se morajo dela končati že v prvi polovici leta pred glavnimi kmečkimi opravili.

KS Drenov grič – Lesno brdo nima lastnega pokopališča in svoje preminule prebivalce vozijo ali v Ligojno ali na Lesno brdo. Ker pa tudi ti dve pokopališči postajati premajhni in se že kaže potreba po razširitvi, v glavnem zaradi soupore KS Drenov grič – Lesno brdo, bi morala ta KS prispevati glavni delež sredstev. Zato pa so se dogovorili, da bodo letos pričeli z gradnjo lastnega pokopališča, ki ga razvijajoče naselje nedvomno potrebuje.

Letošnjo pomlad nameravajo izvesti tudi krajevni referendum za asfaltiranje vseh vaških cest in priprave na to akcijo že tečejo. Krajevna skupnost pričakuje, da se bodo krajani tudi tokrat odzvali v tako množičnem številu, saj se zavedajo, da lahko le s skupnimi akcijami in naporu ustvarjajo svoj boljši jutri!

T.H.

Upokojenci v Fenolitu

Tovarna Fenolit je pred Novim letom povabila vse svoje nekdanje zaposlene na obdaritev in pogostitev. Ob tej priložnosti smo si upokojenci ogledali tovarno z vsemi njenimi novimi pridobitvami: veliko novo skladišče za surovine, sodoben stroj za pridobivanje umetne smole, urejeno dvorano za sestanke in drugo.

Fenolit je v relativno kratkem obdobju postal moderna kemična tovarna in za tak napredek je bilo nedvomno vloženo veliko truda zlasti tistih, ki so zaposleni v neposredni proizvodnji. Prav tako pa se delovni kolektiv vseskozi uspešno operstavlja inflaciji.

Na zboru delavcev smo se seznanili z njihovimi lanskoletnimi uspehi in težavami, ki jih je bilo treba premestiti, prav tako pa tudi z delovnimi načrti v letošnjem letu, saj bodo ti zahtevali veliko skupnih naporov in medsebojnega sodelovanja.

Tudi mi, upokojenci, se veselimo vseh njihovih dosežkov obnem pa se jim toplo zahvalujemo za njihovo pozornost!

Močilnik dobiva novo podobo

Še do nedavnega smo Vrhnici, pa tudi vsi tisti, ki jih je pot slučajno zanesla tod mimo, upravičeno negodovali nad našim čudovitim Močilnikom. Gostinski objekt prav gotovo ni več odgovarjal potrebam in predpisom o urejenosti gostinskih prostorov, saj ni bilo niti prostorov za skladiščenje živil, pijač in embalaže, da ne omenjamo še okolice, ki je zlasti v zadnjih letih postajala vse bolj odlagališče za stvari, ki sodijo na smetišče, nikakor pa ne v okolico, kakršna je ob izviru Ljubljane.

Vsa ta spoznanja, še zlasti pa izredno privlačna lokacija tega objekta so bila povod odločitvi kolektiva Mantove, da razširi gostišče Močilnik.

Zmogljivost gostinskega objekta se bo z adaptacijo nedvomno povečala, saj bo v restavracijskih prostorih 170 sedežev, na terasi, ki pa bo delno pokrita, pa 80 sedežev. Tudi primerno urejena kuhinja bo lahko kasneje služila za družbene namene. Objekt je arhitektonsko zelo razgiban in bo tak za goste prav gotovo zelo privlačen. Prav ta razgibanost pa zahteva še večjo pozornost in natančnost izvajalcev del in ti so to nedvomno dokazali kljub mnogim težavam, ki so spremljale vsa gradbena in obrtniška dela.

Prvi rok za dokončanje vseh del je bil mesec julij v preteklem letu, vendar so se že takoj za začetku pojavile težave, ki so povzročile nekaj mesečno zmuho. Ves novi del objekta stoji na betonskih pilotih, nekateri od teh pa so globoki preko 16 metrov. Pilotiranje takih dimenzij opravlja le Geološki zavod Ljubljana. Ta je imel dolgo časa vse potrebne stroje v Portorožu pri gradnji Bernardina, ko pa so te pripeljali na Vrhniko, je nastopila daljša deževna doba, ki je močno ovirala potek gradnje. Prav v tem deževju se je izkazalo, da je ves Močilnik en sam izvir, to pa je zahtevalo spremembo načrtov, kar je zopet vplivalo na podaljšanje izvajalnih del.

Mantova je morala za to investicijo zagotoviti okrog 700 milijonov starih dinarjev; potrebna sredstva ji je zagotovila Kreditna banka Koper s tem, da je Mantova vezala približno 50 % vrednosti lastnih sredstev in pa Potniški promet Slavnik Koper z 80 starimi milijoni. Zadnje ugotovitve strokovnjakov, ki so pokazale, da je potrebna še izgradnja transformatorske postaje v Močilniku, pa nedvomno še dvignejo zgoraj omenjeno ceno stroškov, s tem pa odpade tudi možnost, da bi Mantova zagotovila

sredstva za popravilo ceste, ki takšna kakršna je, prav gotovo spravi v slabo voljo marsikaterega obiskovalca.

Nov objekt v Močilniku je nedvomno velika pridobitev za naš kraj in ob tej priliki želimo poudariti naša pričakovanja, da bo delovni kolektiv kar najvestneje opravljal svojo poklicno dolžnost in s tem ustvarjal gostom prijetno počutje. Obenem pa tudi želimo, da bi vsi tisti objestneži, ki se že prepogosto najdejo med gosti, cenili vložena sredstva in ne bi namerno razbijali inventarja, zažigali namizne prtove, rezali stole (vsak stol stane približno 500 ND), ruvali rože in še bi lahko naštevali. Vse to se tudi na Vrhniki mnogokrat dogaja, storilci pa se ne zavedajo tega, da poleg materialne škode delajo slab vtis ne samo sebi ampak vsem nam.

BRALCE NAŠEGA ČASOPISA PONOVO OBVEŠČAMO, DA TEHTNEJŠIH ANONIMNIH PRISPEVKOV NE OBJAVLJAMO

O vogi DP organizacij

V začetku meseca januarja je predsedstvo OK SZDL Vrhnika organiziralo posvet z vsemi predsedniki družbenih organizacij in društev v naši občini.

Razgovor je bil sklican z namenom, da se pogovorimo, kako zastaviti in uresničevati vlogo družbenih organizacij in društev v okviru SZDL.

Na posvetu smo obravnavali predvsem naslednja vprašanja: družbene organizacije in društva kot pomemben člen v naši družbi, v kateri se združujejo delovni ljudje in občani glede na svoje interese, hkrati pa v okviru SZDL oblikujejo svoja stališča in prispevajo k reševanju lastnih in širših družbenih vprašanj.

Drugo pomembno vprašanje je bilo, kako naj društva in družbene organizacije sodelujejo, bodisi v občinski ali krajevnih konferencah SZDL. Za oblikovanje njihovih skupnih stališč pa se oblikuje koordinacijski odbor za družbene organizacije in društva.

Obravnavali smo tudi nekatere najznačilnejše pomanjkljivosti pravi in statutih družbenih organizacij in društev. Ne nazadnje je bilo precej govora tudi o načrti kadrovske politiki, ki mora v osnovi upoštevati načelo samoupravnosti socialistične kadrovske politike, konkretne kadrovske rešitve pa oblikovati na osnovi postopka, ki ga vodi SZDL.

Komisija za odlikovanje in priznanja Skupščine občine Vrhnika razpisuje za leto 1976

PRIZNANJA

občine Vrhnika z naslovom „PLAKETA PISATELJA IVANA CANKARJA“, ki bodo podeljena na slavnostni seji občinske skupščine Vrhnika, za občinski praznik 5. maja 1976.

Priznanja občine Vrhnika (v nadaljnjem besedilu: priznanja) se podeljujejo posameznikom, delovnim ali drugim organizacijam za dolgoletno, izredno in uspešno družbeno-pomembno in življenjsko delo, ki je prispevalo k napredku ter ugledu občine na gospodarskem, političnem, kulturno-prosvetnem, pedagoškem, znanstvenem ter drugih področjih.

Kandidate za priznanja občine Vrhnika lahko predlagajo delovne, družbeno-politične in druge organizacije ali skupnosti. Pismeni predlogi morajo vsebovati čim popolnejšo utemeljitev razlogov zaradi katerih je kandidat (delovna ali druga organizacija) predlagan za priznanje.

Predloge je treba napisati na posebnih obrazcih (dobijo se v sprejemni pisarni Skupščine občine Vrhnika) v dveh izvodih s pisalnim strojem. Vsak predlog mora biti podpisan in overjen z žigom delovne, družbeno-politične oziroma druge organizacije ali skupnosti (predlagatelja).

Predloge pošljite na naslov: Komisija za odlikovanje in priznanja Skupščine občine Vrhnika.

Najkasneje do 31. marca 1976. Kasnejših predlogov komisija ne bo sprejela.

Naši občani so prijatelji knjige

Knjiga je kulturna dobrina, ki lahko služi najširšemu krogu občanov. Da bi bila dostopna kar se da največjemu številu občanov, je knjižnica odprta neprekinjeno od 8. do 19.30 ure. Uvedena je tudi letna članarina, ki omogoča izposojanje knjig za majhno odškodnino.

Kulturna skupnost občine je omogočila, da smo lani kupili 2558 knjig, kar je 1 nova knjiga na 6 prebivalcev. Knjižna zaloga je sedaj 1,3 knjige na prebivalca. Lahko trdim, da večina naših občanov zna ceniti knjigo kot sredstvo za vzgojo, izobrazbo in razvedrilo. Da so resnični prijatelji knjige, so dokazali s svojimi obiski. Samo knjižnico na Vrhniki je v lanskem letu obiskalo 14238 občanov; razveseljuje je, da od tega kar 10383 mladih.

dih. Obisk je bil za 51 % večji kot leto poprej. Izposojenih je bilo 35905 knjižnih zvezkov, kar je za 70 % več kot leta 1974, od tega je bilo kar 16282 mladinskih knjig. Podatek dokazuje, da je večina mladih bralcev, ki jim je treba nuditi še druge oblike dela v knjižnici, kar pa sedanjih 62 m2 prostora ne omogoča.

Oglejmo si natančneje obisk in izposojanje v knjižnicah v letu 1975:

Obisk bralcev

	Mladina	Odrasli	Skp.
Borovnica	1280	636	1916
Vrhnika	10383	3855	14238
Skupaj	11663	4491	16154

Izposojene knjige

	Mlad.	Strok.	Lepos.	Ang.	Revije	Skp.
Borovnica	1791	181	2441	—	—	4413
Vrhnika	16282	2724	16255	182	462	35905
Skupaj	18073	2905	18696	182	462	40318

Iz navedenih podatkov vidimo, da je praktično vsak občan prišel enkrat v knjižnico in si izposodil 2,68 knjige.

Občinska knjižnica je sodelovala na treh razstavah knjižnega gradiva in organizirala literarni večer s Karlom Grabeljškom in Karlom Leskvcem. Za najmlajše je imela 25 ur pravljic in literarnih ugank na temo NOB. V knjižnici je bilo tudi 18 ur angleščine.

Eden izmed uspehov v lanskem letu je tudi organiziranje izposojevališča na Logu, ki je bilo odprto ob kulturnem prazniku. V Zaplani je delovala potujoča knjižnica, v ostalih krajevnih skupnostih pa tega še nismo uspeli organizirati, ker težko najdemo človeka, ki bi izposojal knjige.

Naj mimogrede še omenim, da je normativ za knjižničarja 10.000 izposojenih knjig; v občinski knjižnici pa so zaposlene 3 delavke, od katerih ena opravlja še posle za Kulturno skupnost občine Vrhnika. V knjižnici ni bila izplačana nobena nadura in nihče ni bil na

bolniškem dopustu. V januarju in februarju sta naši delavki izposojali tudi v šolski knjižnici. Ena delavka je v minulem letu opravila strokovni izpit.

Za knjižnično dejavnost je KS menila 469.700.- din, od članarine in zamudnine pa smo zbrali 36.290,20 din. Delavci knjižnic smo si prizadevali, da smo dana sredstva racionalno trošili. Prepričana sem, da so bila sredstva, ki so jih za knjižnično dejavnost namenili delavci v združenem delu, dobro naložena.

V letošnjem Cankarjevem letu naj bi dali knjižnici še večji poudarek. V knjižnici si bomo prizadevali povečati nakup strokovne literature in zanj zainteresirati čimveč občanov. Trudili se bomo, da bo letos vsak občan prebral vsaj eno Cankarjevo delo. Lepo in prav bi bilo, da bi knjižnica dobila v jubilejnem letu velikega slovenskega pisatelja ugodnejše pogoje za svojo dejavnost in jo tako še popestrila.

Marija Isrenović

Iz dela OK SZDL in njenih organov

V mesecu januarju se je sestal delegatsko oblikovan koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja. Med drugimi kadrovskimi vprašanji je obravnaval tudi predlog poslovnika o delu tega organa. Predlog je poslal v obravnavo vsem družbeno-političnim organizacijam in skupščinski komisiji za volitve in imenovanja.

Z obravnavo in sprejetjem tega dokumenta bo delo koordinacijskega odbora za kadrovska vprašanja pri OK SZDL lahko nemoteno steklo.

Januarske seje OK SZDL

V januarju so bile že tri seje OK SZDL Vrhnika na katerih je bilo obravnavanih izredno veliko število pomembnih vprašanj. Preveč bi bilo za omdirjeni prostor, če bi hoteli naštevati vse, zato pogledjmo le najvažnejše.

Beseda je tekla o sistemu družbenega izobraževanja v republiki in v naših občinskih razmerah. Obravnavali smo tudi položaj Našega časopisa in težave, ki spremljajo uredništvo pri njegovem delu. Pričeli smo tudi z obravnavo kmetijstva in gozdarstva in pa delovanje družbenopolitičnega zbora.

Eno od sej smo posvetili tudi vprašanju delovanja ZSMS v občini. Seveda smo poleg naštetih obravnavali tudi vprašanja lastne organiziranosti in učinkovitosti delovanja.

Zakaj tako?

Ob koncu meseca se prav gotovo mnogi sprašujemo, kaj se dogaja pred Turističnim društvom, da ljudje čakajo v tako dolgih vrstah. In ko človek pristopi in povpraša takoj izve, da tovariša, ki prodaja nalepke za mesečne vozovnice zopet ni na delovnem mestu, prav tako pa tudi ne nobenega sporočila, kdaj se vrne. Človek pride prvič, čaka pol ure in ves prezebel odide, pride drugič, zopet vrsta in nič čudnega, da se mnogi sprašujemo zakaj sploh je Turistični biro na Vrhniki. Mogoče pa nam ve na to odgovoriti tovariš iz Turističnega biroja!

Tatjana Suhadolnik

V Borovnici je že urejeno smetišče, ki so si ga občani tako zelo želeli, saj so na vsakem zboru občanov zahtevali ureditev prostora, kjer naj bi odlagali odpadke. KS je uredila smetišče v „jaških“ pri stari vojašnici in vsi občani so dolžni odpadke odlagati na ta prostor. Toda veliko tistih krajanov, ki so se prej izgovarjali, da mečejo smeti vsepovsod zato, ker ni urejenega smetišča, se tudi še danes ni poboljšalo.

Na fotografiji je „divje“ smetišče – ni edino v Borovnici – ki so si ga brezvestneži izbrali pri mostu ob cesti iz Borovnice proti Bregu, čeprav je do novo urejenega smetišča še 150 m. Ti „brezvestneži“ se ne zavedajo že tako perečega problema o našem onesnaženem okolju. Za opozorilo naj povemo, da niso samo moralno odgovorni, ampak bo vsak kršitelj lahko tudi zakonsko kaznovan.

Vrhnika v ogledalu

Nekaj vtisov z zbora občanov KS Vrhnika

Prepričan sem bil, da bo na zboru občanov zanimivo in živahno in nisem se prevaral. Zbora se je udeležilo veliko občanov, med njimi pa nisem opazil tistih odgovornih tovarišev, ki bi res morali priti in ki se ponavadi jezijo, če občani opozorijo na njihove nepravilnosti. Le zakaj ne pridejo in ne razjasnijo občanom nekatere nejasnosti, o katerih pa je veliko govora? Prav ti tovariši bi se morali dosledno držati sklepov 10. kongresa ZKJ in pisma tovariša Tita o odločanju delavcev in občanov in preprečevanju sprejemanj odločitev in sklepov v ožjih krogih.

Na tem zboru občanov je bilo postavljenih veliko vprašanj in mnenj, zato bom naštel le nekaj najpomembnejših.

Kdo je odgovoren za tako nenačrtno zidanje solidarnostnega bloka, ki je že do kraja izdelan, nima pa še centralne kurjave in kanalizacije in zaradi tega ni vseljiv, obenem pa vemo, koliko ljudi čaka na vselitev v neprimernih stanovanjskih prostorih?

Zakaj se zlasti pri nizkih gradnjah ne planira za daljše časovno obdobje? S tem bi bilo v veliko primerih rešeno vprašanje vodovoda, kanalizacije itd.

Kdo je odobril, da se denar pobran za vodarino uporablja za športne namene, saj vemo, da je naš vodovod v izredno kritičnem stanju in povzroča celo epidemije. „Šport sicer krepi telo, toda bolan človek se s športom ne more ukvarjati“, je bilo slišati iz klopi.

Kdaj bo na Vrhniki nastopil čas, ko bodo tudi naše trgovine boljše

založene in ne bodo capljale kot bolna kura za jato, nam prebivalcem pa ne bo treba po vsako malenkost v ljubljanske trgovine?

Veliko je bilo govora tudi o onesnaževanju okolja, ki za Vrhniko predstavlja resen problem, za preprečitev pa ni bilo še nič storjenega. Kje so tu inšpektorji? Tudi za to mora biti nekdo odgovoren in mora ukrepati, s samo papirnato vojsko pa tega problema ne bomo rešili! Ozrimo se po naši pokrajini, turističnih točkah in drugod – vsepovsod najdemo samo odpadke; da pa bi bil zato kdo poklican na odgovornost in kaznovan, se še ni zgodilo; zato ni nič čudnega, da se onesnaževanje nadaljuje in vleče kakor pogovori o orazorožitvi. O teh stvareh vse preveč govorimo, premalo pa ukrepamo! Ali bodo odgovorni možje kaj ukrenili ali pa bodo raje vtaknili glave v pesek kot noj, da ne bodo videli in duhali nesnage, ki nas obdaja?

Veliko so občani govorili tudi o šolstvu kjer občutno primanjkuje prostorov. Kako naj razpravljamo o celodnevni šoli, ko pa še za dvoizmenski pouk primanjkuje prostora.

Tudi vrtec je premajhen, saj preko sto družin čaka, da dajo svoje malčke v varstvo. Slišali smo predlog, da bi se na primer pri stostanovanjskem bloku zagotovila vsaj ena soba v kateri bi bil vrtec za tisti blok ali več blokov skupaj. Tako otrokom pozimi niti ne bi bilo potrebno izpod strehe, starši pa bi tako brez skrbi za svoje najmanjše lažje opravljali svoje delo.

Ko so bile ustanovljene samoupravne interesne skupnosti je bilo govora, da se bo s tem zmanjšal občinski aparat, ker bo upravljanje prehajalo v široko maso ljudi; danes pa vemo, da se je ta aparat še povečal. Samoupravne interesne skupnosti pa še danes ne opravljajo normalno svojega dela, saj predstavljajo problem prostori, osebje itd.

Znano je tudi koliko je stal vodovod Dragomer – Log, ni pa vode, da bi jo vanj spustili. Kdo je prej zagotovil gradnjo vodovoda kot pa vodo?

Še bi lahko naštevali probleme iz vrhniškega ogledala, pa naj bo za danes dovolj. Mislim pa, tako kot večina, da je skrajni čas, da stopimo na jasno začrtano pot – pot, ki jo je nakazal 10. kongres in tovariš Tito in prekinemo z iskanjem lukenj v zakonih. Čas gre naprej, stopimo v korak z njim in nikar ne zaostajamo! Naj bo naš kraj, naše mesto, raje svetel vzgled kot pa da bi bilo še naprej ravno nasprotno!

Pejić Tomislav

Ptice pevke – klic človeškim srcem

Prišla je zima in poleg številnih čarov prinesla tudi velike preizkušnje, posebno za živalski svet. Domače živali so zavarovane in ob skrbni človekovi negi ne poznajo stiske, tej pa so izpostavljeni june divje živali v naravi. V zimi postanejo živali, ki se vse leto izogibljajo človeka, pohlevne in zaupne. Neizprosni boj za obstanek jih pripelje v bližino človeških bivališč. Posebno težko je za drobne ptice pevke, ki zaradi svoje neobglednosti ne morejo

Vloga in pomen glasila Naš časopis

Veliko govorimo o tem, da bo delegatski sistem resnično in učinkovito zaživel ter uspešno deloval, sprejemal odločitve in lahko usklajeval različne interese le, če bo v njem zagotovljen popoln sistem pretakanja informacij. Delegatski sistem potrjuje zgodovinski instrument samoupravljanja, političnega odločanja in oblasti delavskega razreda. Kot tak postaja delegatski mehanizem temelj za delovanje skupščinskega sistema in vseh ostalih samoupravnih in političnih institucij. Kako pomembno je v takih pogojih nenehno obveščanje – oboroževanje z vedno novimi spoznanji, nam je vsem dobro znano. Tudi ustava ne dopušča dvoma o pomembnosti obveščenosti in obveščanju delegacij in delegatov. Velika množica teh, tj. predstavnikov delavskega razreda in delovnih ljudi, pa očitno zahteva nov sistem rednega vsestranskega, ažurnega in popolnega informiranja.

V takšnih pogojih in razmerah dobivajo sredstva množičnega obveščanja vse večji pomen, obenem pa tudi odgovornost, saj je bistveni del samoupravnega odločanja prav kakovost obveščanja in obveščenosti, informacij.

V našem občinskem merilu mora nedvomno opravljati to funkcijo „Naš časopis“ in ko smo na razširjeni seji predsedstva SZDL in uredniškega odbora pretekli mesec analizirali in kritično ocenili naše delo, smo ugotovili, dan „Naš časopis“ še vedno ne opravlja svoje funkcije tako, kot bi jo moral. Vzrok temu so seveda tudi nekatere objektivne težave, saj v preteklem letu nismo imeli urejenega financiranja, iskali smo profesionalnega urednika, ki ga nismo dobili, vse to pa je vzrok nerednemu izhajanju.

Vsebina informacij v samoupravnem informacijskem sistemu mora izhajati iz temeljnih interesov delovnih ljudi in občanov. Za uspešno komuniciranje pa je potrebno tudi to, da čutijo subjekti komuniciranja tj. delovni ljudje in občani potrebo po sprejemanju informacij in pa lastnem informiranju drugih. Nujni pogoj za to pa je odprtost komunikacijskih kanalov, svobodno pretakanje informacij na vseh nivojih, med vsemi enakopravnimi subjekti; gre torej za sodelovanje in prav tu je bila naša naloga slabo opravljena. Naše sodelovanje z družbenopolitično skupnostjo in nje-

nimi organi, samoupravnimi interesnimi skupnostmi, družbenopolitičnimi organizacijami, organizacijami združenega dela, je bilo slabo, (še zlasti pa z občinsko skupščino in vsemi njenimi organi) saj o mnogih odločitvah in akcijah teh naših bralcev sploh nismo obveščeni, kaj šele, da bi „Naš časopis“ imel vlogo tribune mnenj, konfrontacije in vsklajevanja stališč, interesov, da bi kar najobjektivneje analiziral obstoječe družbeno stanje, navajal vzroke in posledice tega itd.

Člani uredništva vemo, da stojimo pred težko nalogo, da pa bomo morali „ugrizniti tudi v to jabolko“. Prvi korak k temu je že storjen, saj smo se dogovorili, da bomo v vsaki družbeno-politični organizaciji, krajevni skupnosti, delovni organizaciji itd. navezali stike s tistimi, ki imajo veselje s pisanjem – torej bomo razširili našo dopisniško mrežo, ki jo do sedaj (tudi tu so redke, a hvalevredne izjeme) nismo imeli. Prepričani smo, da se bodo ti naši načrti uresničili in rezultati kmalu tudi opazili, da bo „Naš časopis“ postal res naš časopis, da nas bo seznanjal z vsem, pa najsi je to o delu same skupščine, krajevne skupnosti, društev, o kulturnih, športnih in drugih dogodkih, o življenju in delu naših občanov in še in še bi lahko naštevali.

Tanja Hrovatin

Mladi, ki smo se lotili Cankarjeve ustvarjalnosti, smo pozabili (vsaj skušali smo) na literarne dogme, saj nas je okupiral in vzpodbujal predvsem njegov revolucionarni duh, njegov upor zoper staro in slabo, njegova vizionarna moč v sporočilu o opredelitvah posameznikov, narodov in človeštva. Prav ta neustavljiva, neuklonljiva Cankarjeva izpovedna moč, lahko doživlja v mladih pravi sozven. Zato menimo, da ni neosnovano in nepremišljeno izbran motto in naša opredelitev Cankarja:

Zbudila ga je vsečloveška vest!

Sanjav, a bojevit, uporen, nežen, udaren, neizprosni, plah, betežen, postal je in bo vekomaj – PROTEST!

(Iz gledališkega lista)

Spominomo na to naše otroke in budimo v njih čut ljubezni do narave! Ne bi bilo prav, če bi pozabili na njih, saj so prav sedaj najbolj potrebne naše pomoči. Vse to nam bodo obilno povrnila s svojim marljivim uničevanjem mrčesa in pozivljanjem narave in naše okolice.

Tudi s tem, čeprav drobnim oporavilom, bomo potrdili našo resnično ljubezen do narave in dokazali svojo etiko in srčno kulturo. Ko pa bodo zaveli topli vetrovi in stopili sneg, nas bo narava z novim hrepenenjem vabila v svoje osrčje, zbor krilatih pevcev pa nam bo pel hvalnico za izkazano jim pomoč v zimski stiski.

Tone Rus